

124167

MAGYAR-GÖRÖG TANULMÁNYOK
SZERKESZTI
MORAVCSIK GYULA

ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΑΙ
ΥΠΟ¹⁰⁷
ΙΟΥΔΙΟΥ MORAVCSIK

28.

THE LONDON MANUSCRIPT
OF NIKEPHOROS „BREVIARIUM“

EDITED WITH AN INTRODUCTION
BY
LOUIS OROSZ

NIKEPHOROS „BREVIARIUM“-ÁNAK
LONDONI KÉZIRATA

KIADTA ÉS BEVEZETÉSSEL ELLÁTTA
OROSZ LAJOS

BUDAPEST, 1948

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEMI GÖRÖG FIOLÓGIAI INTÉZET
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

U. phil. U. NO 6
28.

MAGYAR-GÖRÖG TANULMÁNYOK

SZERKESZTI

MORAVCSIK GYULA

ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΑΙ

ΥΠΟ

ΙΟΥΔΙΟΥ MORAVCSIK

28.

THE LONDON MANUSCRIPT
OF NIKEPHOROS „BREVIARIUM“

EDITED WITH AN INTRODUCTION

BY

LOUIS OROSZ

NIKEPHOROS „BREVIARIUM“-ÁNAK
LONDONI KÉZIRATA

KIADTA ÉS BEVEZETÉSSEL ELLÁTTA

OROSZ LAJOS

BUDAPEST, 1948

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEMI GÖRÖG FIOLÓGIAI INTÉZET

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

12-167

DOKTORI ÉRTEKEZÉS
ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

A kiadásért felelős: Orosz Lajos.
Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: Ketskés János.

INTRODUCTION

In 1896 A. Burckhardt described in an article¹ the London MS of Patriarch Nikephoros' historical work which, however, unfortunately escaped the attention of de Boor, when he was preparing his critical edition of the same work.² This work, the *'Ιστορία σύντομος* or — as it is more generally known — «Breviarium», is contained in a parchment codex of the IX. century which is preserved in the British Museum, Add. MS. 19390 (see the photostat-copy). This codex contains also a chronography composed by Nikephoros (fols 17^v—23^v), further Johannes Damaskenos' homilies (fols 1—16)³.

The «Breviarium»,⁴ which is contained on fols 24^r—55^r, enriches the direct manuscript tradition, which hitherto had consisted of a single manuscript; de Boor knew only Vat. Gr. 977 (XI—XII centuries). But the London codex is important for another reason also: its version of Nikephoros' historical work differs substantially from that of the Vatican codex.

Our first task will be to examine here the relationships between the two versions of the «Breviarium», namely the texts preserved in the London (L) and Vatican (c) codexes.

The comparative incompleteness of L calls for special remark; c deals with events from the death of Emperor Maurikios up to 769, while the text of L ends with the year 713 (ed. de Boor 49₁₆). But there is both external and internal evidence that the earlier ending of L is due not to accident but to design. In 713 a connected historical period closes; a new hand takes over the government of the state after the blinding of Philippikos Bardanes. In keeping with this historical background the text ends on fol. 55^r with a closing sentence several letters of which are only partially legible the last page being ragged and the writing blurred. This closing sentence reads: *χ(ριστ)ῷ τελεώσαντι δόξα ναι χάρις*.

¹ A. Burckhardt: Der Londoner Codex des Breviarium des Nikephoros, Byzantinische Zeitschrift 5 (1896) pp. 465—477.

² Nicephori archiepiscopi Constantinopolitani opuscula historica, ed. C. de Boor, Lipsiae 1880.

³ For a general description of the whole codex see Burckhardt op. cit.p. 465 ff.

⁴ I have studied this portion of the MS from a photostat-copy kindly lent by Professor Gy. Moravcsik.

The defective character of the present text renders it certain that L, although dating from the IX. century, is not the original of Nicephoros' work, but only a copy. The manuscript contains numerous itacistic mistakes and the alternations between *ai*—*e* and *o*—*ω*, e. g. 41₁₈ *νη̄* (= *νη̄*), 5₂ (17₃₇) *έδνων* (= *αίδοίων*), 21₁₇ *ἀποδίδοσι*.¹ The use of breathings, accents, apostrophes, coronis and interpunctions is very irregular, e. g. 4₈ (16₂₀) *οίκειας*, 47₇ *ἴδρυσασθαι*, 17₄ *ἐκεῖνον*, 38₂ *πάν*, 20₇ *αὐτῶ* *ποτὲ*, 9₉ (19₁₂₂) *καδ̄* *ἄπερθε*, 17₂₀ *τούνομα*. Single and double consonants are often interchanged, e. g. 35₂₇ *δυσεβῆς*, 42₁₆ *θάττεον*.

Apart from such orthographic mistakes, of which every page contains many examples, L contains many other mistakes due to the copyist's inadequate knowledge of the language and to inattention on his part. So cases are often confused, e. g. 25₁ *μία* (*μίαν* c), 22₂₅ *αὐτήν* (*αὐτῇ* c), 28₂₄ *ἐκ τούτῳ* (*ἐκ τούτου* c), 43₂₉ *τούτοις ἀπόλοις . . . θεασάμενοι* (*τούτοις ἀπόλονς* c), 8₃ (18₉₉) *κανδιδάτος* (*κανδιδάτον* c). This latter is probably due to misinterpretation of the tachygraphic abbreviation: *-το̄* = *-τος* is often rendered *-τον*; *πνοίαντος* (for *-ον*) on 5₇ (17₄₀) is a mistake of the same kind. In other cases the copyist fails to recognise verbal forms, as 40₂₁ *ἀναπέμπει* (*ἀναπέμπειν* c), sometimes he records corrupt forms, as 3₁₈ (16₁₂) *ἐπιλείγασθαι* (for *ἐπιλήφεσθαι*), 13₂₁ (20₁₉₂) *ἀποληγάμενοι* (for *-ψό-*) and 41₂₇ *ἀπολήγασθαι* (for *-ψε-*).

Inadvertency is the source of such wrong variants as 40₁₇ *μετὰ ταῦτα* (*μὲν ταῦτα* c), 44₃ *πρὸς βραχὺ* (*πρὸς μάχην* c), 44₁₁ *ἀνίσχον τὸ ιδρυμένον* (*ἀνίσχοντα ιδρυμένον* c) and 44₁₄ *ἐν μνήμῃ ὅν* (*ἐν μνήμῃ ἔχων* c). The numerous appearances of these mistakes on one page suggest that the copyist was tired.

Inattention on the part of the copyist is the cause of many confusing omissions. Sometimes only one or two words are left out. So in 21₂₄ *ἥν* is lacking, the sentence thus containing no verb. Again in 25₁₉ *ἀδελφοῦ νίσ* is left out, leaving the result unintelligible. Sometimes, however, whole sentences are lacking, so 39₁₉ after which the following line: *τὴν δὲ πόλιν Ῥωμαίοις ἀνεώσαντο* is omitted, as the sentence of *μὲν* in the preceding line shows. In 30₂₉ the three lines: *ώς οὐδαμῶς — ἀθετοῦσι* are omitted. The parallel passage in Theophanes (ed. de Boor I. p. 370₂₂: *εἰχε γάρ αὐτὸν φόβος καὶ αἰσχύνη*) proves that these lines were in the archetype; 45₂₄ *περιλειφθέντας. ταῦτα—καὶ στρατῷ* is left out, the consequent hiatus entirely wrecking the sense.

Incorrect reading of tachygraphic abbreviations often leads to confusion between various forms of the article and of prepositions and copulas. Thus in 4₉ (16₂₁) *σὺν περίεγραψαν* I read for c's *συμπαρέγραψαν*. The variant *περὶ* probably derives from a misunderstanding of *π*=*παρά* and *ᾳ*=*περὶ*. Similar substitutions may have occurred in 24₂₀ *τέ* (= *·/·*) L: *δέ* (= *?*) c; 28₄ *καὶ* (= *<*) L: *εἰς* (= *L·*) c; 38₄ *τῶν* (= *—*) L: *τῆς* (= *ᾳ*) c; 17₅ *γάρ* (= *ᾳ*) L: *δέ* (= *?* or *γ*) c.

¹ The numbers refer to the pagination and to the order of the lines in de Boor's edition. As in this passage the text of L differs considerably from that of c, we add in brackets the pages and lines of the work edited herewith.

The divergences of L from the text of c are, however, not due only to the copyist of L. Another group of divergences originated at the thime when c or one of its archetypes was being copied. De Boor gave a lengthy description of these mistakes in his preface and suggested amendments. The London MS often enables us to endorse de Boor's (= B) amendments. To take the more striking instances :

c	B	L
3 ₁₉ ἐκ τῶν "Αρρων	ἐκ τε τῶν "Αρρων ?	ἐκ τε τῶν "Αρρων
9 ₃ τῆς ἱερᾶς κ.	ἐκ τῆς ἱερᾶς κ.	ἐκ τῆς ἀγίας κ.
15 ₂₅ σὺν πλήθει Τουρ-	σ. πλήθει Τουρκῶν	σ. πλήθει Τουρκῶν
κῶν πολλῶν	πολλῶ	πολλῶ
17 ₁₇ ποὺν Πέρσας	ποὺν πρὸς Πέρσας ?	ποὺν πρὸς Πέρσας
18 ₁ "Αβαροι	βάρβαροι ?	βάρβαροι
20 ₂₂ οὐ μετ' οὐ πολύ	οὐ μετὰ πολύ ?	οὐ μετὰ πολύ.
27 ₂₃ Κύρον	Πύρον	Πύρον
32 ₁₅ ἔαρος ἔρχομένου	ἔαρος ἀρχομένου	ἔ. ἀρχομένου
37 ₂₆ ἐν πολλοῖς	ἐν πολέμοις ?	ἐν τοῖς πολέμοις
40 ₂₄ τὸν τὸν Χαζάρων	τὸν τῶν X.	τὸν τῶν X.
48 ₂ τείχους τὴν καλον-	τείχους πύλην τὴν καλ. ?	τείχους πυλίδα τὴν καλ.
μένην		

In reviewing the corruptions of L, we have mentioned some instances where the copyist left out whole sentences ; c itself is not free of such mistakes. In 14₂₅ the text of c is nonsensical ; de Boor notes that it is corrupt. Comparison of c with L shows that two lines : καὶ κωλύειν τὴν συναφήν ἐπειρῶντο τὴν ἄθεσμον, οἱ δὲ τοῦ ἀτικειμένου χρώματος (21₂₃) were left out of the text between χρώματος and συνήγονων in copying. The copyist's mistake here was clearly caused by the double occurrence of χρώματος. Similarly in 23₂₃ eight lines were left out of the text of c on account of Σαρακηνοῖς occurring twice. The text of L has some lines between Ανθίς and καταλαμβάνειν which are lacking in the text of c (13₁₃ between ἐκόμιζεν and εἰτα) ; this again was probably due to a copyist's error, although the reason for the mistake is not apparent. Both MSS contain passages in which the text is fuller by a word or two than the other, e. g. 18₂₇ τείχος δὲ εὐθὺς L : τείχος εὐθὺς c ; 39₂₆ πολι-

σματα πάντα L : πολισματα c ; 27₂₂ εὐνούχων ὑπηρετῶν c : εὐνούχων L.

It is difficult to decide whether in such cases we have to deal with interpolations or omissions.

Separate mention should be made of the corrections in the text of c which de Boor (praef. p. V ff.) believed to have been made by a later copyist. These corrections are marked with c² in de Boor's edition. De Boor leans to the view that c² did not correct on the basis of manuscript tradition, but quite freely, only following his linguistic instinct. De Boor's arguments are : c² left the most difficult places untouched, or in some cases made wrong corrections (praef. p. IX.), whereas the rest of this corrections are of a kind that might be easily made by a person who was quite at home in the Greek language (praef. p. XI.). The c² cor-

rections occur, indeed, throughout the published text of c and the London codex provides a check only up to 49₁₆, nevertheless it shows strong reason for believing that the variants of c² derive from manuscript tradition. Our statement may be supported by three arguments:

1. In most cases — up to p. 49₁₆ — (23₈, 23₂₀, 23₂₂, 29₁₂, 37₁, 44₂₃) L vindicates de Boor's suggested amendments of the lacunas (praef. p. V.). In two cases, however, the variants of c² hold good only in part: 35₁₅ περαιωθέντ<ον> δὲ τ<οῦ> Ἰστρο<ον> c²: περαιωθέντων δὲ τὸν Ἰστρον L, further 38₁₅ ἄωρ<ον> c²: ἄωροι L and the two versions diverge only in 36₁₈: εὐθ<έως> c²: ἐθνῶν L. Since whole words were often put in the place of these lacunas, the correspondence of c² with L is hardly imaginable without a manuscript basis. Similarly L supports c²'s other corrections in the great majority of cases: 3₁₆, 4₁₃, 9₁₅, 15₁₂, 16₉, 17₂₇, 18₂₃, 19₅, 20₄, 20₅, 20₂₂, 21₉, 21₂₀, 21₂₂, 22₆, 23₁, 23₁₆, 23₁₉, 26₂₄, 27₁₃, 32₁₄, 32₂₂, 34₁, 36₁₂, 44₂₅, 46₂, 47₁₅.

2. The corrections of c² supported by L are in many cases illogical, either as altering an intelligible text or as failing to solve a difficulty. So in 17₂₇ the variant τὰς τῆς Ἀσιάτιδος μοίρας proposed by c² is not necessitated by c's τὰ τῆς Ἀσιάτιδος μοίρας, nor does ήσυχάζειν in 20₅ require the variant ἐφροσύχαζειν. In 3₁₆ c²'s τοὺς νίεῖς ἔαντων adds nothing to c's τοὺς νίεῖς; c²'s correction in 32₂₁ is less intelligible than c's text, which here reads: ποός δὲ τοῖς πελάζοντι τοῦ Συλλαίου γενούμενον ὅτο ... πνευμάτων ... καταληφθέντων παντοταῦ διώλοντο. Both c² and L contain the variant γενούμενοι — καταληφθέντες. The original text may have given γενούμενον — καταληφθέντες, in which case the translation of the sentence would run as follows: «when the town of Syllaeum was already near the army as it sailed towards the coast, they being seized by a storm, perished entirely». In these cases L's variants are identical with those of c². Thus the amender was evidently guided, not by his linguistic instinct, but rather by the authority of manuscript tradition.

3. The author of c² left many corrupt places uncorrected, probably because he did not want to change the text of the codex which served as the basis of his corrections. If he had set himself to correct c simply on the basis of his linguistic instinct, few of these corrupt places would have been left untouched. But the comparison of c² with L makes it highly probable that there was a manuscript tradition for these corrupt passages. E. g. in 34₁₆ c² strikes out only the syllable πόν which derives from the reduplication of πόντον and does not correct the corrupt text because — as we can guess from the corresponding passage in L — the same form was found in the archetype. For the same reason, c² does not correct the following passages, which are evidently corrupt: 16₆, 17₇, 18₂₀, 28₁₆, 35₁₉, 38₁₉, 47₇.

These three considerations force us to postulate a manuscript the variants of which were used by c² as basis of his amendments. We thus see that neither L nor c is the archetype of the «Breviarium». Both codexes contain copyists' errors, omissions, interpolations and orthographical mistakes. Further, c's text reveals traces of a prototype on

the basis of which c² made his corrections. In order, therefore, to settle the problem of the derivation of the manuscripts, we must take into consideration also the prototype of c².

We may now pass to a more thorough examination of the relationship between L and c. We have already mentioned that in L the period 713—769 is lacking. Moreover the text of the two codices show differences which cannot be explained merely by a copyist's inadvertency. In this respect the text of L falls into two sharply differentiated sections, the dividing line coming at 15₂ in de Boor's edition.

The part of L before the dividing line (folis 24⁴—30⁴) shows many textual divergences from c. These divergences are chiefly verbal or stylistic. Close examination shows that the text of L is more primitive than that of c and less free of mistakes of style and grammar; it thus reads like an earlier draft of c's later composition. This is suggested by changes of vocabulary. E. g. in c 8₅ ἀμφισβήτησεως is more appropriate than L's simple μάχης (18₁₀₀); in c 4₂₄ ἀποδεσμήσας is more expressive than L's ἀποδήσας (17₃₂); the ὑπάρχον in c 4₅ suits the idiomatic use much better than L's comparatively rare ἔπαρχος. (16₁₉).

Such indications of redrafting on stylistic grounds are numerous. Often the objective is a clearer construction. In L we read: αὐτὸν ἀποδέλας τὴν δοράν είχε (19₁₅₄). This construction, in which the word denoting the whole stands in the same case as the part, is not unfamiliar to Old Greek, but c's change 11₂₉ αὐτῷ ἀπέδειρε τὴν δοράν gives a clearer construction. Sometimes c removes anacoluthic constructions in L:

L

17₄₃ (φάσκων... ἐληλυθέναι) τιμω-
ρήσασθαι... τὸ Μαυρικίου αἷμα καὶ
τῶν αὐτοῦ τέκνων.

18₇₄ καὶ ἄμα λαβόντα τόμον κατὰ
τῆς κεφαλῆς τοῦτον παίνων ἔλεγεν.

c

5₁₁ (ἐληλυθέραι ἔφασκε) τίσα-
σθαι... Φωκᾶν τῆς εἰς Μαυρίκιου καὶ
τὰ Μαυρικίου τέκνα παρανομίας.

6₁₉ καὶ ἄμα λαβόντα τόμον κατὰ
κόρος τοῦτον παίειν, καὶ εἴτα λεγόντα.

c's preference for precise forms is also due to stylistic instinct. The variant ἐγκεχειρισμένοι in c 3₁₄ is more precise than L's παρὰ Μαυρικίου τὰ τῆς στρατηγείας ἐγχειρισθέντες (16₈), if we remember that the military commander in question possessed the power of a general even after Maurikios' death. ἐπὶ Ρωμαίον στρατεύοντι (c 5₁₈) is more exact than L's κατὰ Ρωμαίον ἐπιστρατεύοντι (17₄₈) and the variant διώκησας (c 4₂₈) seems more precise than L's ἐδιοίκησας. (17₃₄). L's vulgar forms disappear in c: for L's προφθάζει (16₁₇) we find φθάνει in c (4₈). Verbal forms without augmentum and reduplication are changed 18₇₄ πρότρεψα L: 6₁₉ προύτρεπε c; 16₁₉ ἀπεχθάνετο L: 4₇ ἀπηχθάνετο c; 21₂₀₉ οὗτος... ἦν βλαμμένος τὸν αὐχένα L: 14₂₀ παρειμένον ἐδέικνυ τὸν αὐχένα c and the use of prepositions is altered (17₆₀ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐπεισέρχεται L: 6₂ εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπάνεισι c).

In many cases c appears to be consciously striving to avoid monotony. In L we find two ἔρχεται (17₆₁ ἐπεισέρχεται, 17₆₃ εἰσέρχεται) close together while the parallel passage of c is much more varied (6₂,

ἐπάνεισι, 6₅ ἥκειν). In general c's prose aims at a more dignified and solemn style. Thus L's 18₇₁ φυλανθρωπίας . . . ἀξιωθήσεσθαι becomes φυλανθρώπου τυχεῖν δίκαιης (c 6₁₅) and his 17₆₄ βαπτίζειν becomes καθαγνίζειν (c 6₇); further the simple remark τότε παραγίνεται καὶ Νικήτας ὁ πατρίκιος ἐν Κονσταντινούπολει (L 17₅₉) is changed into a smooth literary sentence: τότε δὴ παραγίνεται καὶ Νικήτας ὁ τὴν ἀξιὰν πατρίκιος πρὸς τὸ βασίλειον ἀστν (c 5₃₁).

The differences are, however, as we have mentioned, only differences of form. c is sometimes fuller than L by a word or a short sentence, but there is no difference of substance. There is only one exception, where Saitos, the Persian commander offers peace to the Byzantines. L gives this in a few lines (18₁₃₆₋₁₃₈), while c expands it into a speech (9₂₇-10₂₈) six times longer than the parallel passage in L and dilating on the horrors of war and the blessings of peace. Even this divergence, however, is due not to the use of new data but by the recaster's rhetorical and philosophical leanings. The order of events is changed only once: in L (20₁₆₄₋₁₆₆) λιμός comes after Herakleios' proposal to Africa, in c before it, as one of the reasons prompting the plan (12₄₋₈). This is probably due to a striving after more compact composition.

The relationship between the texts after the dividing line at 713 A. D. (fols 30v—55r) is entirely different. This second part also shows differences between the two MSS over and above simple copyist's errors, but there is no rewriting nor any stylistic changes so considerable as those in the former part. The tense of the verb is rather frequently changed (*ἀπέστελλεν* L : *ἀπέστειλεν* c 20₃₅) and there are also frequent changes even in the vocabulary (*διελέγετο* L : *διελογίζετο* c 27₂₈; *δεινῶς* L : *χαλεπῶς* c 32₃₀; *λεγομένη* L : *καλονυμένη* c 33₁₆), but divergences in construction, as in 36₃₈ (*ἐκστρατεύεις δὲ καὶ αὐτῶν κατὰ τὴν Σεβαστόπολην γίνεται* L : *ἐκστρατεύει δὲ καὶ αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν Σεβαστόπολην γίνεται* c) are very rare. We find vulgar forms in this part of L too. These are carefully replaced by literary ones in c (*συνετίθοντο* L : *συνετίθεντο* c 18₁ and 21₁₄; *θνητέρων* L : *θνητέρᾳ* c 21₂₂; *ένιαν* L : *ρῆτα* c 39₃; *ἔξενεγκεν* L : *ἔξηνεγκε* c 29₁₂; *αἰχμαλώτευσαν* L : *ἡχμαλώτευσαν* c 48₁₉; *ἀπὸ Χαζαρίαν* L : *ἀπὸ Χαζαρίας* c 43₇) further the different forms of aor. *ἔγενάμην* which occur several times, are, in all cases, changed by c into *ἔγενόμην* (20₁₀, 23₆, 36₁₆ etc.).

Taken all in all, the variants in this part of the texts are hardly more than those of any other manuscripts of identical works. Nevertheless — although the possible existence for this part of the work of two archetypes, containing differing stylistic variants, is arguable — the great difference between the texts of the two codices, up to 15₂, renders it certain that the London MS — at least in the part before 15₂ — preserves the earlier and more primitive form of the «Breviarium»; c's version of the «Breviarium» quite certainly derives from an archetype which contains a later form of L's more primitive version, prolonged to cover events between 713 and 769, and altered stylistically — at least in the first part, before the dividing line.

But which version represents the archetype composed by Nikephoros himself the archetype of the London MS, that of the Vatican MS or both? These are more difficult questions, but they must be answered before the relationship between L and c can be made clear. Burckhardt's opinion on this point is not convincing.¹ He regards the first part of L's version of the «Breviarium» (fols 24^r—30^r), or rather its archetype to be a verbatim copy of a lost work by another author, which Nikephoros utilised and rewrote for his historical work. Burckhardt does not believe the second part either (fols 30^v—55^r) to have been composed by Nikephoros; this portion also is a copy of a lost work, but not by the author of the first part, since Nikephoros inserted into his work some of its details almost unchanged; moreover, unlike the former portion, it was known to Theophanes.

According to this theory, then, Nikephoros did no more than copy out the works of two unknown authors, subjecting them to more or less extensive stylistic alterations, and publishing them as his own. We can hardly disprove this thesis since the Byzantine historical works of the VII—VIII centuries, which presumably constituted Nikephoros' sources have perished. There is, however, one portion of the «Breviarium», which can help to throw some light on the mutual relationship of the archetype of L and c, and on the problem of their authorship.

In the notes to his edition of Theophanes² de Boor already referred to the close connection between Nikephoros p. 32—77 and Theophanes p. 353—444. The similarity of contents and in many cases of phrases has since led most scholars to conclude that in these passages the two authors were drawing on a common source.³ If — as Burckhardt supposes — all Nikephoros did was to copy out the works of two unknown authors in the archetype of L, and publish the same, with alterations, in the archetype of c, it would be natural for L to stand closer to Theophanes than c. But this is not the case. What is decisive here is those passages of Theophanes which are clearly more closely related to L than to c.

Theophanes I.

	L	c
358 ₁ codd. "Ογκλον	Ογγλον	34 ₈ "Ογλον
358 ₈ Βεργιλίας	Βερσιλίας	34 ₁₄ Βερυλίας
366 ₂ Νέβονλον	Νέβονλον	36 ₂₄ Νεβούνλον
367 ₁₃ γενικοῦ λογοθε- σίου	γενηκὸν λογοθέτην	37 ₁₉ λογοθέτην (om. γεν.)
368 ₁₉ ἐν πολέμοις εὐ- δοκιμήσας	εὐδόκιμόν τε ἐν τοῖς πολέμοις	37 ₂₆ εὐδόκιμόν τε ἐν πολλοῖς
370 ₁₀ ἐν Καρθαγέννῃ	Καρχηδών	39 ₁₂ Καλχηδών
370 ₂₇ ἐν τέσσαροι μησὶ	ἐν μησὶ τέσσαρι	40 ₅ ἐν μησὶ τέτραις
372 ₃₀ τῷ τῶν Χαζάρων	τὸν τῶν Χαζάρων	40 ₂₄ τὸν τῶν Χαζάρων
378 ₂₄ Βαρδάνης	Βαρδάνην	44 ₂₆ Βαρδάνιν

¹ See Burckhardt op. cit. pp. 470 and 474.

² Theophanis Chronographia, rec. C. de Boor I. Lipsiae 1883.

³ See Gy. Moravcsik: Byzantinoturcica I. Budapest 1942. pp. 279, 333.

Theophanes I.

	L	c
378 ₃ et alibi <i>Tονδοῦνον</i>	<i>Tονδοῦνον</i>	45 ₃ et alibi <i>τὸν δοῦνον</i>
382 ₂₈ codd. <i>Μίσθιαν</i>	<i>Μισθίαν</i>	48 ₂₇ <i>Μήδειαν</i>
et <i>Μισθεῖαν</i>		
383 ₁₃ <i>Θεοδώρου πατρι-</i>	<i>Θεοδώρου πατρικίον</i>	49 ₉ <i>Θεοδώρου τοῦ π.</i>
<i>κίον</i>		

As we see, in these passages the text of L stands nearer than that of c to Theophanes' work. There are, however, passages where Theophanes is closer to c (Here we leave out of consideration the part following 49₁₆ in c which is lacking in L).

Theophanes I.

	c	L
357 ₂₀ ἐν τῇ προγονικῇ αὐτοῦ γῇ	33 ₂₇ ἐν τῇ προγονικῇ γῇ	ἐν τῇ προγονικῇ
357 ₂₁ <i>Κότραγος</i>	33 ₂₈ <i>Κότραγος</i>	<i>Κότραγος</i>
357 ₂₈ <i>Δάναστριν</i>	34 ₇ <i>Δάναστριν</i>	<i>Δάναστριν</i>
358 ₂₈ <i>Μεσημβρίαν</i>	35 ₈ <i>Μεσημβρίαν</i>	<i>Μεσημβρίαν</i>
359 ₉ <i>Βάρναν</i>	35 ₁₆ <i>Βάρναν</i>	<i>Βαρνάν</i>
359 ₁₃ <i>τῶν παρακειμέ-</i> <i>νων Σκλανινῶν</i>	35 ₁₉ <i>τῶν ἐγγιζόντων</i> <i>πανωκημένων Σκλα-</i> <i>βηνῶν ἐθνῶν</i>	<i>τῶν πανωκημένων</i>
364 ₁₅ , 383 ₁₁ <i>'Οψικίον</i>	36 ₂₁ , 49 ₇ <i>'Οψικίον</i>	<i>'Οψικίον</i>
369 ₈ ἀνοίξαντος	38 ₁₈ <i>διανοιγῆς</i>	<i>διαναγῆς</i>
369 ₂₈ codd. <i>σχοίνοις</i> (z: <i>σχοινίοις</i>)	39 ₈ <i>σχοίνων</i>	<i>σχοινίων</i>
370 ₂₂ μὴ βουλόμενος, εἰχε γὰρ αὐτοὺς φόβος καὶ αἰ- σχύνη	39 ₂₉ ὡς οὐδαμῶς βουλη- θεῖς αἰσχύνη καὶ δέει κατεχόμενος	—
370 ₂₃ <i>'Αψίμαρον</i>	40 ₁ <i>'Αψίμαρον</i>	<i>'Αψήμαρον</i>
373 ₃ διέτριβε μετὰ <i>Θεοδώρας</i>	40 ₂₉ σὺν αὐτῇ διέτριβε	<i>συνδιέτριβεν</i> (ομ. αὐτῇ)
373 ₇ ὑπὸ τῶν ἰδίων διμοφύλων	41 ₆ ὑπὸ τῶν διμοφύλων	ἐπι (!) τῶν διμοφύλων
373 ₁₅ <i>Τόμιν</i>	41 ₁₇ <i>Τόμιν</i>	<i>Τομῖν</i>
373 ₁₉ <i>Σαλίβᾶν</i>	41 ₂₂ <i>Σαλίβᾶν</i>	<i>Σαλίβαν</i>
375 ₂₁ <i>τὴν ἕαντοῦ</i> γνωτίκα	43 ₇ <i>τὴν ἕαντοῦ γαμετὴν</i>	<i>τὴν αὐτοῦ γαμετὴν</i>
379 ₁₅ τὰ μὲν τέκνα τοῦ σπαθαρίον <i>Ἡλία</i>	46 ₁₃ τὰ μὲν <i>Ἡλία τέκνα</i>	τὰ μὲν ἐν ἡλικίᾳ τέκνα
379 ₂₉ εὐφήμησαν	46 ₂₅ εὐφήμουν	ἀνευφήμουν
383 ₁₂ <i>Βουράφον</i>	49 ₆ <i>Βούραφος</i>	<i>Βούραμφος</i>
383 ₁₃ <i>Μνακίον</i>	49 ₁₀ <i>Μνακίον</i>	<i>Μνακίον</i>

Thus we see that in these parts of the text to which Theophanes corresponds c cannot be a rewritten form of L, for it is often closer to Theophanes than L is. We cannot assume a closer relationship between

L and the postulated source, than between c and that source. If the text of L had undergone considerable changes the comparison with Theophanes would certainly reveal this. We shall do better to postulate no divergences due to rewriting between the archetypes of L and c, in that part of the «Breviarium» which is related to Theophanes' work. Thus, just as readings known to Theophanes and to one of the codices can be safely accepted as those of the archetype, and variants there from occurring in the other codex safely dismissed as copyist's errors, so we may also safely ascribe to textual corruption the vast majority, at least, also of the other divergences between L and c in the part of the text corresponding to Theophanes ; even though the wide divergency in style between the two authors makes it impossible to determine the original wording of the archetype where L and c disagree.

But it is precisely this great difference between the two works — Theophanes' greater length and the presence in Nikephoros of some data not to be found in Theophanes (e. g. 47₃₋₅) — that makes it probable that Nikephoros altered the text of the common source substantially when he composed the archetype of L. The difference between the two historians cannot be attributed only to Theophanes' fine literary abilities. Both of them probably altered the common source considerably to suit their respective purposes. Theophanes went into more detail and paid more attention to chronology, whereas Nikephoros presented the material in a shorter form and more popular style. With regard to the relation between L and c, since — so far as we can judge from the nature of the variants — there is no difference between the passages pp. 15—32 and 32—49, we have no reason to suppose that Nikephoros treated his source differently in the passage pp. 15—32, where he and Theophanes did not use the same source. The final conclusion as to the authorship of L and c so far as the passage 15₂—49₁₂ is concerned must therefore be that the archetype of L is not a copy of another author's work, but Nikephoros' own composition which he probably altered but very little when writing the archetype of c.

It is questionable, however, whether this statement applies also to the passage before 15₂. The difficulty is that if the passage after 15₂ was written by Nikephoros himself, and — as we have said — not changed considerably in c, why — if he was its author — did he rewrite the earlier part of L so largely? Or was he not the author, after all? The analogy of the passage after 15₂ suggests that Nikephoros was the author of the first part of L also. The reason why he felt the necessity of rewriting this passage may be due to the nature of his source.

Examination of this part of the London MS shows some complete and a larger number of incomplete iambic trimeters concealed in the lines.

16 ₂₀	... τὴν τῆς † οἰκείας εἰκόνος καθαίρεσιν,
16 ₂₃	— — ἥκειν ἀποσχυλέστο,
16 ₂₅	ηδη † γὰρ καὶ οἱ τοῦ πρωτίνον χρώματος ...
17 ₃₃	... πρὸς Ἡράκλειον † δεσμώτην ἀπήγαγεν.
18 ₈₂	... πρώτους καλεῖσθαι ἐν † τοῖς ἐκστρατεύμασιν.

- 18₁₁₃ καὶ ἵππικοῦ ἀγῶνος ἐπιτελουμένον . . .
 18₁₁₃ υ—| υ—| υ ἐν μέσοις τοῖς δημόταις . . .
 19₁₂₁ υ—| υ—| Νικήτα τοῦ πατρικίου
 αὐτῷ κατηγγέλησεν —| υ—| υ ω
 19₁₂₅ υ—| υ—| τῶν Περσικῶν στρατευμάτων . . .
 19₁₂₇ . . . παραλαμβάνει, καὶ τὴν δῆλην Αἴγυνπτον ω
 19₁₃₅ . . . αὐτῷ τὸ χαῖρε, καὶ χαρίσμασιν | υ ω
 19₁₃₆ υ—| υ—| υ μήτε ἐν διαστάσει . . .
 19₁₃₇ υ—| υ—| υ ἀλλ' ὡς ἀδέλφονς γηησίονς . . .
 19₁₃₉ υ—| υ—| «Τί οὖν πράσσειν ὀφείλομεν;»
 19₁₄₁ . . . καὶ Χοσρόης οὕτω γε βούλεται | υ ω
 19₁₄₂ υ—| υ—| υ—| υ—| συνεκπέμποιτέ μοι . . .
 19₁₅₀ τῇ Περσικῇ δὲ εἰσβαλάν | υ—| υ ω
 19₁₅₁ καὶ † δεσμώτας ¹⁾ πρὸς Χοσρόην ἀπήγαγε.
 19₁₅₆ υ— διαστείλας ἔκαστον ἐν | υ ω
 19₁₅₉ υ—| υ—| υ—| υ—| Καὶ προσέμπει κοίματα . . .
 20₁₇₃ Οὕτω τε φωτισθέντες —| υ—| υ ω
 20₁₇₄ υ—| υ—| υ—| καὶ ἀξιώματι.
 20₁₇₆ υ—| υ—| υ δ τῶν Ἀβάρων ἥγεμων . . .
 20₁₉₃ υ—| υ—| υ—| υ—| ἀπαμφιέρννται,
 20₁₉₇ υ—| υ—| υ ἄχρι τῆς καλονυμένης . . .
 20₁₉₈ υ—| υ—| υ καὶ τὰ τῆδε χωρία . . .
 21₂₀₉ οὗτος δὲ ἦν <βε>βλαμμένος τὸν αὐχένα,
 21₂₁₀ υ—| υ—| υ—| αὐτὸν μέρει περιστρέψειν.
 21₂₁₂ υ—| υ—| υ—| οἱ τοῦ πραστίνον κούματος . . .

These few iambic fragments suggest that a historical poem was an unknown source of the first part of the «Breviarium». This perhaps dealt with the first years of Herakleios' reign and may have formed one of the series the next stage of which is represented by Georgios Pisides' poems (also in iambic trimeters) on the events of Herakleios' age : the Expeditio Persica, the Bellum Avaricum and the Heraklias. This verse-form is an unusual one for historical narrative, it is therefore highly probable that the author of the supposed poem too was Georgios Pisides.

This throws light on the nature of one of the sources of the «Breviarium» and on Nikephoros' use of his sources ; it also becomes evident why it was necessary to rewrite the passage before 15₂. Apart from the lines of the poem quoted above, the oratio obliquas which connect the dialogistic parts and are several times disturbed by anakoluthias (18₇₀₋₇₃, 18₇₄₋₇₅, 18₇₆₋₇₈, 18₈₁₋₈₄), also suggest excerpts of a historical poem. These excerpts sometimes quote the original poem word for word, in other cases they give us only the substance of it. Thus it seems probable that while the author was concentrating on rendering the poem into prose, he could not pay much attention to the style, which he improved when he rewrote the text. At the same time he also changed into prose most

¹⁾ Cf. Georgii Monachi Chronicon, ed. C. de Boor II. p. 668₂₄: δεσμίους ἀπήγαγεν.

of those iambic lines which were left in the first composition. In connection with the passage following 15₂, where he used a prose source, he had no problems of this kind. Thus, he adopted the whole passage, altered only slightly or not at all, into the new edition of his work, i. e. into the archetype of c. Apart from the wish to rewrite L in detail, he may also have been impelled to write this passage by the discovery of a new source used also by Theophanes, on the basis of which he could go on with his work till the events of the year 769.

For these above reasons, we therefore may safely state that the part preceding the dividing line was rewritten to a greater extent because its source was a poem, while the part following the dividing line was changed less because it was based on a prose source.

Summing up the above results we may say :

1. The London and the Vatican MSS preserve two editions of Nikephoros' Breviarium, neither of them is, however, the original of the work but only a copy of it.

2. The first edition, that contained in the London MS, covers the events between 602 and 713. This first edition was written by Nikephoros himself on the basis of various sources. The passage dealing with Herakleios' ascent of the throne and the first years of his reign (up to de Boor p. 15₂) is drawn from a historical poem written in iambic trimeters, probably by Georgios Pisides. The passage after 15₂ comes from a source one part of which — that beginning with the year 672 — was also used by Theophanes.

3. The second edition, preserved in the Vatican MS — which goes beyond the first edition by dealing with the events till the year 769 — is also Nikephoros' work. The basis of this edition for the period between 713 and 769 is a new source also used by Theophanes, while the part covering the period 602—713 is based on the first edition ; this being extensively rewritten before 15₂, but altered very little thereafter. This contrast is due to the fact that Nikephoros used poetical and prose sources in his work.

Thus we must suppose two autographons : namely A₁ and A₂. A₂ depends on A₁, L is a copy — probably not a direct one — of A₁, while c is a copy of A₂.

Before going to draw the stemma codicum, we must explain two problems. One is the question of those passages which are corrupt in both L and c. In our view the confusing insertions which already de Boor regarded as marginal notes (15₁₀, 23₁₈, 24₂₅, 33₁₃, 41₆), are not corruptions of the former kind. It is highly disputable whether these insertions, which are grammatically objectionable, belonged to both autographons.

16₆ σκεύη ἄμα καὶ στολὴν βασιλικὴν καὶ ἐνωτίοις, ἐκ μαργάρων κεκο-
σμημένους διωρεῖται αὐτῷ. ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς . . . ἀρχοντι τοῖς ὅμοιοις
ἐνωτίοις αὐτοχειρίᾳ ἐκόσμει. (ed.: στολῆ βασιλικῆ and τοὺς ἀρχοντας)

17₇ ἐτέρων δὲ γραφήν . . . σκεψάμενος (ed.: σκηψάμενος)

- 18₂₀ εἰς μέσον αὐτοὺς ἀπολαβοῦσαι (ed.: εἰς μέσον)
 28₁₆ ως μή ποτε αὐτὴ . . . ἐκ τῶν βασιλείων διωθονμένην χρημάτων
 καθυστερίζοιτο. (ed.: διωθονμένη)
 34₁₆ τὰ τοιαῦτα πάντα κατέδραμον χωρία τῆς ἑπέρ Πόντου τὸν Εὔξεινον
 γῆς καὶ θαλάττης ἐπέρασε.
 35₁₉ τῶν ἐγγιζόντων πανωκημένων (ed.: παρωκημένων)
 38₁₉ σκεδανύμενοι . . . κοάζειν ἐκέλευσε πάντας (ed.: σκεδαν-
 νυμένους)
 47, αὐτοὺς δὲ τούς τε ἀρχοντας ἔαντον καὶ στρατὸν . . . παραλαβὼν
 (ed.: αὐτὸς)

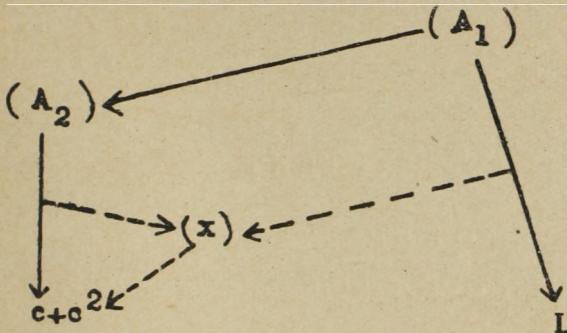
As it is improbable that both codices were equally and independently corrupt at these points, we must suppose that some corrupt copy of one of the manuscript families effected the other one. As we must suppose that if the scribe of one the copies of family L had known some text of family c he would have inserted in his own copy not only its corrupt text but also the events between 713 and 763, we must infer that family L effected family c and not vice versa. Thus the perpetrator of the dual corruptions might be but a copyist of family c who possessed both a corrupt copy of family L and a copy of family c. Otherwise the manuscripts belonging to both families did not live a separate life. Both versions were known by the Byzantines. E. g. Georgios Monachos used both Nikephoros' editions in composing his work¹. Thus their reciprocal effect might rise very easily.

The second problem is to find a place in the manuscript tradition for the Ms which was c²'s prototype and used to correct c. The difference between the corresponding places of c² and L (3₇, 6₉, 10₁₇, 14₁₅, 19₁₂, 19₂₃, 22₁₁, 22₂₀, 23₁₂, 29₂₅, 33₁₉, 46₂₇) as well as the fact that c² corrected c in several cases including some after 49₁₆ where the text of L ends, proves that the postulated manuscript (x) cannot be identical with L. The manuscript in question might therefore belong to the family of c. As the c² MS never corrects the corruptions common to c and L, x might

¹ Cf. the following parallel instances in Georgii Monachi Chronicon II. ed. de Boor and in the Breviarium.

Georg. Mon.	L	c
666 ₈ σὺ κάλλιον ἔχεις διοι-	4 ₂₆ σὺ μᾶλλον . . . κάλλιον	σὺ μᾶλλον . . . κάλλιον
κῆσαι	ἔχεις διοικῆσαι	διοικεῖν μέλλεις
668 ₁₀ περωρίσειν	7 ₁ περιορίζει	περιεῖσχθαι
668 ₁₂ κατὰ Ῥωμαίων	9 ₃ κατὰ Ῥωμαίων	ἐπὶ Ῥωμαίους
668 ₂₁ ἀπήγαγεν	11 ₂₅ ἀπήγαγε	ἐξόμασε
671 ₁₈ ἀστρα	16 ₂₂ ἀστρα	ἀστραπὰς
665 ₁₇ σqq(P)καταψηφίζεται	—	καταψηφίζεται θάνατον
θάνατον		
666 ₉ ἐκτέμνεσθαι . . .	5 ₂ ἐκτμηθῆναι . . . ἀναρτη-	ἐκτέμνεσθαι . . . ἀναρτ-
ἀναρτᾶσθαι	θῆναι	σθαι
666 ₁₂ (P) τὸ σῶμα συρέντα	5 ₃ αὐτὸν συρέντα	τὸ σῶμα συρέν
668 ₈ πῶς ἀν φίλον ποιή-	6 ₂₀ φίλον πῶς ἀν ἐποίησας;	φίλον πῶς ἀν ποιήσεις;
σειας;		

contain the corruptions deriving from the family of L. We may therefore draw the stemma codicum as follows :

Finally, we must note that the edition of the text which follows gives the complete text of the London MS between fols 24^r and 30^v (de Boor p. 3—15₂), while from fol. 30^v on it gives only the variants from de Boor's text. In the apparatus criticus appended to the text between 24^r and 30^v the orthographical mistakes are not marked. These orthographical mistakes are :

the alternations $\eta, \iota, v, \varepsilon\iota, \omega\iota,$

the change of $a\iota\text{-}\varepsilon, o\text{-}\omega$ and single consonant-double consonant, the divergences and omissions in the use of breathing, apostrophos and coronis, and in the punctuation, except, of course, where the error gives rise to a new word or a new grammatical form. In this case the edition gives a letter for letter copy of the codex. From fol. 30^v on the apparatus criticus supplements de Boor's apparatus criticus, therefore it serves as a positive guide in connection with every remark of de Boor's apparatus on the basis of the London MS even where the text of L corresponds with the text of de Boor's edition.

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

Μετὰ τὴν τοῦ Μανουκίου τοῦ βασιλέως ἀναίρεσιν Φωκᾶς, ἐπεὶ ταύτην κατειργάσατο, τῆς βασιλείας ἐπιλαμβάνεται· ὥφ' οὖν ἐπὶ τοσοῦτον 5 κακώσεως Χριστιανοῖς ἥλασε τὰ πρόγματα, ὡς παρὰ πολλοῖς ἄδεσθαι, διὰ Πέρσαι μὲν τὴν | Ὁρωμαίων ἀρχὴν ἐκτὸς κατεπόνοντ, Φωκᾶς δὲ 10 ἔνδον χείρω τούτων ἐπραττεν. Διὸ οἱ περὶ τὴν Λιβύην στρατηγοῦντες τῷ μεγίστῳ διαστήματι τὸ θαρρεῖν ἔχοντες, ἅμα δὲ καὶ παρὰ Μανουκίου τὰ τῆς στρατηγείας ἐγχειρισθέντες — δύο δὲ ἥστηρις ἀδελφῶ, | Ὡράκλειος 15 10 καὶ Γοργόριος — οὗτοι κοινῇ βουλευεσάμενοι τοὺς ἑαυτῶν νεῖς πρὸς τὸ Βιζαντίου ἐκπέμπουσιν, ὡς τὸ προφθάσαντα τούτων τῆς βασιλείας, εἰ δυνατόν, ἐπιλήψεσθαι. Καὶ Ὡράκλειον μέν, τὸν Ὡράκλειον παῖδα, πλείστως καθοπλίσαντες στόλῳ ἐκ τῶν Ἀφρων καὶ | Μανουκίων παῖδα, πληρώσαντες πλοῦ ἐκπέμπουσιν, Νικήταν δέ, τὸν νίον Γρηγορίον, ἐπικῆ 20 15 στρατιᾶς πολλῇ περιβαλόντες διὰ τῆς ἡπείρου ἀπέστελλον. Δεξιᾶ δὲ B4 24^r τύχῃ χρησάμενος καὶ πνέμασιν ἐπιφορωτάτους ἀπαχθεῖς Ὡράκλειος προφθάζει Νικήταν εὐπλούσας εἰς Βιζαντίου, καὶ ἥδη τῇ πόλει προσεπέλαξεν. Κρίσπος δέ, δ τοῦ Φωκᾶ | γαμβρός, δις ἦν τὴν ἀξίαν τῆς πόλεως 5 ἐπαρχος, μεγάλα ἐν τοῖς βασιλείοις δυνάμενος, ἐπεὶ ἀπεχθάνετο Φωκᾶ, 20 — περιωρισμένος παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν οἰκείας εἰκόνος καθάρεσσιν, ἦν ποτε οἱ τῶν ἀντιθέτων χρωμάτων δημόται τῇ τοῦ Φωκᾶ συμπεριέγραφαν εἰκόνι — δόλῳ αὐτὸν μετήρχετο, καὶ ποτενὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπειδεν, 10 καὶ Ὡράκλειον ἐπ' ἀπωλείᾳ τῇ ἑαυτοῦ ἥκειν ἀπισχυρίζετο, συνήργει δὲ Προκλείω, καὶ τὰ ὑπέρ αὐτοῦ εἰς τὰ μάλιστα ἐπραττεν. Οἱ οὖν περὶ 25 τὸν Φωκᾶν θεασάμενοι, διὰ ταῦτα πολλοῖς δημόται τὰ πόλεως ἐστασίαζον, | — ἥδη γὰρ 15 καὶ οἱ τοῦ πρασίνου χρώματος δημόται τὰ περὶ τὴν Καισαρείον τὸ πῦρ ὑφῆπτον, καὶ τὸν ἐπηλλυν βασιλέα ἀνενφήμουν — ἐπικειμένους δὲ αὐτοῖς

L = codex Londinensis addit. 19390, fol. 24^r—55^r (s. IX.).

c = codex Vaticanus gr. 977 (s. XI/XII.).

B = ed. de Boor.

4 τοσοῦτον corr. ex τοσοῦτων L, ut videtur. 7 χείρο L 12 ἐπιλε-
ψασθαι L: correxi ex c, cf. v. 192 et p. 41²⁷, 13 καθοπλήσαντες L
14 ἐπικῆ στρατεια (sic) πολλῇ L 19 ἀπεχθάνετο L sine augm. cf. v.
74: πρότρεψα 21 σὺν περιέγραφαν L, συμπαρέγραφαν, ut in c? cf. praei V
25 Φωκᾶν L 27 ἐπικειμένους L: correxi ex c.

κραταιῶς καὶ τὸν ἐκ τῶν Ἡράκλείου στρατευμάτων, καταλιπόντες
αὐτὸν ἀνεχώρον. Φώτιος δέ τις ὄνομα, δις παρ' | αὐτοῦ εἰς τὴν σύνηρον 20
30 ἐπειθουλεύθη ποτὲ, ἐπελθὼν εἰς τὸ παλάτιον μετὰ πλήθος στρατιωτῶν
κατέσχεν τε αὐτὸν, καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπαυριάσας ἐσθῆτα, καὶ περίζωμα
μέλαναν αὐτὸν περιθέμενος τάς τε κεῖδας περιγγυένας εἰς τούπισαν ἀποδίσας,
25^ε πλοίῳ ἐμβαλὼν πρὸς Ἡράκλειον | δεσμώτην ἀπήγαγεν. «Ον ἴδων ἔφη· 25
«Οὕτως, ἄθλιε, ἐδιοίκησας τὴν πολιτείαν;» Ο δέ «Σὺ μᾶλλον» ἔφη
35 «καλλιον ἔχεις διοικῆσαι.» Εὐθὺς οὖν ἐπιτρέπει ἀποτμηθῆναι αὐτοῦ
ἐν τῷ πλοίῳ τὴν κεφαλήν, | τόν τε ὅμον τὸν δεξιὸν σὺν τῇ κειδὶ ἐκκο- B5
πῆναι καὶ τῶν αἰδοίων ἐκτημηθῆναι καὶ κοντοῖς ἀναρτηθῆναι, οὕτω τε
αὐτὸν συρέντα σὺν Δομητζιάλῳ, | τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ, Βουνούσω τε καὶ 5
Λεοντίῳ, τῷ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ταμίᾳ, κατὰ τὴν Βοὸς λεγο-
40 μένην ἀγορὰν πνοίκαντον γενέσθαι.

Μετὰ τοῦτο εὐγνωμόνως παρὰ τε Σεργίου, τοῦ τῆς πόλεως
ιεράρχου, καὶ τῆς λοιπῆς πληθύος | εἰσδέχεται. Καὶ εὐθὺς Κοίσπον 10
εἰς τὴν βασιλείαν προτρέπεται, φάσκων οὐ τῆς βασιλείας ἔνεκεν ἐληλυ-
θένται, τιμωρήσασθαι δὲ μᾶλλον τὸ Μανικίου ἄλμα καὶ τῶν αὐτοῦ
45 τέκνων. Ο δὲ οὐκ ἐδέχετο. Τέλος ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ
δήμου Ἡράκλειος βασιλεὺς ἀνακηρύσσεται, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως 15
στέφεται. Κοίσπον δὲ στρατηγὸν ἀποστέλλει τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ στρα-
τευμάτων. Καὶ ἐπεὶ φήμη διέτρεψεν, ως Πέρσαις κατὰ Ρωμαίων ἐπιστρα-
τεύοντιν, Ἡράκλειος τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας πρὸς Κοίσπον ἐν Καισα-
25^ερείᾳ | παραγίνεται, ως δὴ αὐτῷ τῶν πολεμίων ἔνεκεν βουλευεσθέντος. 20
51 Ο δὲ νοσεῖν προσεποιείτο, καὶ τὸν βασιλέα οὐκ ἐδόκει δέχεσθαι, καὶ
πάλιν παραγενόμενον μόλις ἐδέχετο ἐν σχήματι ἀρρώστον ἀνακλινό-
μενος· εἴτη ἥκούντο, ως καὶ διελοιδορείτο αὐτῷ. δ | δὲ τὸ πρᾶγμα 25
συνῆκε, καὶ τὴν ὑβριν τέως ἥρεγκε, καὶ ἥδη ἐκαιροφυλάκει. Ἄλλ
55 ἐδοξέε πως γνησιώτερον διαλέγεσθαι ὑπὲρ τοῦ δεῖν πονεῖν ὑπὲρ ἀλλήλων
τῆς πολιτείας κάροιν. Ο δὲ ὥσπερ ἐπιχλευάζων ὑπεκρίνατο, ως οὐκ
ἔξὸν βασιλεῖ καταλιμπάνειν τὰ βασίλεια καὶ ἐν τοιαύταις ἐκστρατείαις
παραγίνεσθαι. | Ἐν τούτοις τίκτεται παῖς τῷ βασιλεῖ Ἡράκλειος, 30
διὸ καὶ Κωνσταντίνον ὄντασε. Τότε παραγίνεται καὶ Νικήτας | δ B6
60 πατρίκιος ἐν Κωνσταντινούπολει. Διὰ ταῦτα Ἡράκλειος ἐν τοῖς βασι-
λείοις ἐπεισέρχεται, καὶ Νικήταν μετὰ τιμῆς μεγάλης, ὥσπερ ἀδελφὸν
γνησίους καὶ ὄμοτιμους, δέχεται, ως ἦν αὐτοῖς συντεταγμένον ἐκ Λιβύης 5
ἀπαίροντα. Κοίσπος δὲ εἰσέρχεται εἰς Βυζάντιον, ως τῇ εἰσόδῳ Νικήτα
συγχαρούμενος. Σκηνεται δὲ ὁ βασιλεὺς βαπτίζειν τῷ θείῳ λοντρῷ
65 τὸν υἱόν, νιοθετεῖσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ Κοίσπον. Ο δὲ ἐπὶ τούτοις εἰσέρχε-
ται εἰς τὸ παλάτιον. Ἡράκλειος δὲ ἀθροίσας τὸν ἐκ τῆς συγκλήτου | βου- 10
26^ελῆς καὶ τὸν ἄλλον ὄμιλον τὸν τῆς πόλεως ἄμα Σεργίῳ τῷ ἰεράρχῃ λέγεται
εἰτεῖν πρὸς αὐτούς. «Ο νέος βασιλέα τίνι προσκρούει;» Τοὺς δὲ
φάναι. «Τῷ θεῷ τῷ ποιήσαντι αὐτὸν βασιλέα.» Καὶ πρὸς Κοίσπον
70 εἰλεν. «Ωσαντως καὶ αὐτὸς ἀπεφίγατο τὸ δοκοῦν ὅρθως. Τὸν δὲ οὐκ

28 καταλειπόντες L 29 αὐτὸν, ut in c? 29 τοῦνομα false Burckhardt
BZ 5 (1896) 469 30 ἐπιθουλεύθη false ibid. Burckhardt 37 ἐδῶν L
κόντοις L 40 πνοίκαντος L 41 τούτω L 50 βουλευόμενος L :
correxi ex c 57 ἐξῶν L 67 ἰεράρχη] -η corr. ex -ει L

ειδότα τὸ πρᾶγμα λέξαι, οὐδὲ φιλανθρωπίας τὸν τοιοῦτον ἀξιωθήσεσθαι. 15
 Λέγει δὲ ὁ βασιλεύς. «Τί σοι ἔπταισα, δτὶ καὶ τὴν βασιλείαν ἔξεντέλισας;»
 Ἀναμιμήσκοντα ἥδη, ἄπερ ἐν Καισαρείᾳ ἐπὶ τῇ νόσῳ ἐδραματογεῖτο.
 «Οὐχὶ καὶ βασιλεῦσαί σε πρότρεψα;» Καὶ ἄμα λαβότα τόμον | κατὰ 20
 75 τῆς κεφαλῆς τοῦτον πάιων ἔλεγεν. «Ως γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, φίλον
 πῶς ἀν ἐποίησας;» Εὐθὺς δὲ ἐπέτρεψεν εἰς αἱρησιν σχῆμα τὴν κεφαλὴν
 κείσασθαι καὶ τὸν ἀρχιερέα τὴν εὐλογίαν ἐπιθεῖναι. Ἐξελθόντα δὲ
 αὐτὸν τοῖς μετὰ Κρίσπον στρατιώταις | εἰπεῖν. — βουκελλαρίους δὲ 25
 τούτους ἐπιχωρίῳ διαλέκτῳ ἐκάλουν — «Ο παπᾶς Κρίσπος ἦν τοῦ
 80 νῦν ὑπηρέτας αὐτοῦ εἰχεν ὑμᾶς, ἡμεῖς δὲ σήμερον οἰκιακοὺς τῆς βασι-
 λείας ὑπηρέτας.» Προσθεῖναι δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ σιτηρέσιον ἐκέλευσεν
 καὶ πρώτους καλεῖσθαι ἐν τοῖς ἐκστρατεύμασιν· αὐτούς τε ἀσμένως
 ταῦτα δεξαμένους τὸν βασιλέα ἐπενφημῆσαι ἄμα τῇ ἄλλῃ πληθυ. 30
 26° Μετὰ τοῦτο Κρίσπον περιορίζει εἰς τὸ | λεγόμενον τῆς Χώρας μοναστή- B7
 85 ριον, δις ζήσας ἐνιαυτὸν ἐτελεύτησεν. Θεόδωρον δὲ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν,
 κοροπαλάτιον ὅντα τὴν ἀξίαν, ἔξαρχον ἀνατολῆς ἐξέπεμψεν, | ὥσαντας 5
 καὶ Φιλιππικὸν τῆμακάτα αἱρησιν τυγχάνοντα, δις μικρὸν ἐπιβιοὺς
 ἐτελεύτα, καὶ ἐν Χουσοπόλει τάφῳ παραδίδοται πρὸς τῇ παρ' αὐτοῦ
 δωματηίση | ἐκκλησία. 10

90 ^o Ολίγον δὲ χρόνον διππεύσαντος νόσῳ ἐπιληφίας ἡ τοῦ βασιλέως
 γαμετὴ ἐτελεύτησεν. Ἐν φῷ δὲ τὸ ταύτης ἐκκομίζεται σῶμα, | συνέβηκε 15
 τῶν παρακυππάτων τινὰ ἐπὶ τῇ θέᾳ κόρον βάροβαρον ἀποπτύσαι, καὶ
 τὸ περίττωμα ἐνεχθῆναι κατὰ τῆς πολυτελοῦς ἐσθῆτος ἐκείνης, ἡ τὸ
 τῆς | βασιλίδος σῶμα περιεκόσμει. Ἀγοναντινοὶ οὖν οἱ περὶ τὴν ἐκφρογὰν 20
 95 τὴν κόρην, καὶ πυρίκανστον κατὰ τὴν λεγομένην τοῦ Βοδὸς ἀγορὰν
 ἐποίησαν. Περιεζήτουν δὲ καὶ τὴν αὐτῆς κυρίαν, ὡς καὶ αὐτῇ δομίως
 χρήσασθαι. | Ἡ δὲ αἰσθομένη διέφυγεν, τὸ λοιπὸν μὴ δραθεῖσα πώποτε. 25
^o Ἐν δὲ χώρᾳ τινὶ τῶν περιφανῶν τις ἦν καὶ | εὔπορος, οὗ τὸ ἐπώ- B8
 ρυμον Βιζούληνος, τὴν δὲ ἀξίαν, ἦν κανδιδάτον Ρωμαῖοι καλοῦσι.
 100 Τούτῳ ἐγειτόνενε γυνή τις χήρα. | Καὶ μάχης αὐτοῖς περὶ μεθοδίων 5
 27° γῆς συμβιανούσης ἐπιτρέπει τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἐπιέναι τοῖς γειτονεύον-
 σιν. Οἱ δὲ ἔνδοις ἔνα τῶν ἐκείνης νιῶν ἀναρροῦσιν. Αὕτη λαβοῦσα τοῦ
 τεθρηκότος ἡμαγμένον τὸ ἴμάτιον εἰς Βιζάντιον ὡς | Ἡράκλειον παρα- 10
 γίνεται, καὶ ἐπεὶ προώντα εἰδένειν, εἰσδραμούσα τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου
 105 ἐπιλαμβάνεται, καὶ ἄμα τὸ τοῦ παιδὸς ἴμάτιον ἐπιδεικνύσα φησι πρὸς
 αὐτόν. «Οὕτω γένοιτο τοῖς τέκνοις σον, ἐὰν μὴ τὸ αἷμα τοῦτο ἐκδικήσῃς.»
 Τῶν δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἐπιόντων αὐτὴν καὶ πλήττειν ἐπειγομένων 15
 αὐτὸς διεκώλυσε, φῆσας τῇ γυναικὶ μηκέτι τολμᾶν προσιέναι, ἐπεξέναι
 τε τὰ τῆς δίκης, ἥρικα ἀν αὐτῷ δεδογμένον εἴη. Ἀπῆλθεν οὖν εὐθὺς
 110 μὴ δίκης τυχὸν δλολύζον τὸ γένναιον. Χρόνος δὲ διήρχετο, καὶ | ὁ τὸν 20
 φόνον ἐπιτρέψας ἐδεδίει, ὡς καὶ αὐθὶς τὴν γυναικαν περὶ τὸν φόνον τὸν
 βασιλέα διενοχλεῖν. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ δημοτικὸν μέρος ἑαυτὸν ἐγκατα-
 μίγνυσι, καὶ ἐπιπον ἀγῶνος ἐπιτελούμενον τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐν μέσοις
 τοῖς δημόταις θεασάμενος τῷ ἐπάρχῳ ἐπιτρέπει φρονιζῷ παραδίδοσθαι.

74 λαβῶν ?

91 ἑαυτῆς L: corregi ex c 99 κανδιδάτος L: corregi ex c 106 ἐκδικήσις L 111 ἐδεδείη L

75 παῖον L

80 αὐτοῦ L

84 τούτω L

99 κανδιδάτος L: corregi ex c

101 αὐτοῦ L

115 Είτη τὴν μήτερα τοῦ φορευθέντος παιδὸς μεταπέμπεται, καὶ ἀσφαλῶς 25
τὰ περὶ τοῦ φόνου ἔξετάσας κελεύει τὸν Βιζούντιον ὑπὸ τῶν παίδων
27^η αὐτοῦ ἔνδοις ἀναιρεθῆσεσθαι, ὡσαύτως καὶ τὸν παῖδας αὐτοῦ ὑπὲ^τ
ἀλλήλων κτείνεσθαι.

‘Ηράκλειος δὲ τὸν νῖὸν Ἡράκλειον τοῦ Σεργίου τοῦ ἀρχιερέως B9
120 βαπτισθέντα ἀγκάλαις ἐκ τῆς ἀγίας κολυμβήθρας ἐδέξατο, | στέφει τε 5
αὐτὸν εὐθὺς βασιλέα σὺν τῇ ἀδελφῇ, καὶ τὴν θυγατέρα Νικήτα τοῦ
πατρικίου αὐτῷ κατηγγύσεν· οὗ καὶ στήλῃ κεχρυσωμένην καθύπερθε
τοῦ Τετρακιούν λεγομένου ἔστησεν ἐν τῇ | τοῦ Φόρου ἀγορᾷ. Καὶ 10
ώδε μὲν ταῦτα ἔσχε.

125 Χοσόντης δέ, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, κατὰ Ῥωμαίων ἐπεστράτευ-
σεν, ἥγεμόν των Περσιῶν στρατευμάτων Σάϊτον ἐπιστείλας, δις
ἔλθων τὴν τε Ἀλεξανδρειαν | παραλαμβάνει, καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον 15
καὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολικὴν μοίραν κατεδήν τε, καὶ αἰχμαλώτους
πλείστους ἥγε, καὶ ἄλλους ἄνηρες. Τὴν Χαλκηδόνα σὺν μετὰ ταῦτα
130 καταλαμβάνει, καὶ περιεκάθητο ταῦτη χρόνον ἴκανόν, ἥξιον τε τὸν 20
βασιλέα εἰς δύμιλαν λόγου παραγενέσθαι. ‘Ο δὲ διεπεραιοῦτο πρὸς
αὐτὸν σὺν ἄρχοντι τε καὶ στρατῷ [καὶ] τῆς βασιλικῆς δορυφορίᾳς.
Τοῦτον Σάϊτος ἰδὼν ἔξανέστη τῆς καθέδρας, καὶ τῇ γῇ προσορίψας
έαυτὸν προσκυνεῖ. ‘Ο δὲ | ἐκ τοῦ ἀκατίου, ἐν δι ἐπέπλει, προσεφώνει 25
28^η αὐτῷ τὸ χαῖρε, καὶ χαρίσμασιν ἡμείρθετο. Σάϊτος δὲ αὐτῷ ἔλεγεν·

136 «Ω δέσποτα, ἔδει τὸν βασιλέα Ῥωμαίων καὶ Περσῶν | μήτε ἐν διαστάσει B10
ἀλλήλων εἶναι ποτε, ἀλλ᾽ ὡς ἀδελφὸς γνησίους τὰς πολιτείας ἔανταν
διοικεῖσθαι ἔκαστον. Οὐδὲ γάρ ἐστι βασιλεία ἐτέρα ταύταις δμοίᾳ.»
‘Ο δὲ τῶν λόγων τὸ προσηγνές ἀμειβόμενος ἔφη αὐτῷ. «Τί οὖν πράσειν
140 ὄφειλομεν;» ‘Ο δὲ ἐπομνύμενος ἔλεγεν, | ὅτι «Καὶ θέλω καὶ σπεύδω B11
τὰς πολιτείας ἐν εἰρήνῃ καθίστασθαι, ἐπειὶ καὶ Χοσόντης οὕτω γε βούλεται.
Εἴ τι οὖν μοι πείθεσθε, συνεκπέμποιτε μοι ὡς αὐτὸν τὸν προσβενσο- 5
μένους. Πεισθείη δ' ἀν ἐμοὶ καὶ αὐτὸς εἰρήνη διαιωνίζουσαν ορατῶναι
μεθ' ὑμῶν.» | ‘Ο δὲ ὑπέσχετο δώσειν, καὶ ἐν οἷς ἐβούλευετο, | συνήνον 10
145 δ τε ἱεράρχης καὶ οἱ ἐν τέλει. Καὶ ἥδη ἔξελεγοντο Ὁλύμπιος, ἔπαρχος
ποαιτωρίων, Ἀναστάσιος τε, ὁ τῶν πραγμάτων τῆς μεγίστης ἐκκλησίας
οἰκονόμος, Λεόντιος, ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος, | οὓς παραλαβὼν Σάϊτος 20
ἐκ Χαλκηδόνος ἀπῆρεν, καὶ πρὸς τὰ τῶν Περσῶν ἥδη ἔχώρει. Καὶ
μέχρι μὲν τῶν μεθορίων τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετὰ τιμῆς ἥγε, καὶ
150 θεοπατέαν πᾶσαν ἀπένεμεν, τῇ Περσικῇ δὲ εἰσβαλὼν σιδήροις ἐδέσμει,
καὶ | δεσμώτας πρὸς Χοσόντην ἀπήγαγε. Χοσόντης δὲ ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι 25
28^η Σάϊτος Ἡράκλειον ὡς βασιλέα ἐτίμησε, καὶ οὐκ αἰχμαλώτον λαβὼν πρὸς
αὐτὸν ἀπήγαγεν, — ἐν τούτῳ γάρ αὐτῷ τὰ τῆς ἐλλίδος ἔκειτο — μεγάλα
τε ἥγανάκτει κατ' αὐτοῦ, καὶ εἰς ἀσκόν αὐτὸν ἀποδείρας τὴν | δοφὰν 30
155 είχε, καὶ οὕτως ἀθλίως ἐτελεύτα. Τοὺς δὲ Ῥωμαίων προσβεντάς B12
ἰδίᾳ διαστέίλας ἔκαστον ἐν φρονδαῖς ἀσφαλεστάταις ἀπέθετο, καὶ ἐκάνου
τὰ μέγιστα.

Πολλὴ οὖν δυσθυμία καὶ λύπη τούτων εἰνεκεν τὸν βασιλέα εἶχε, 5
καὶ διεβούλευετο | πρὸς Λιβύην ἀποίχεσθαι. Καὶ προπέμπει χρήματά 10

132 καὶ delendum, an καὶ τῇ βασιλικῇ δορυφορίᾳ legendum?
κυνῆ L 145 οἱ correxi ex c : τοῖς L 158 εἰνεκεν L

134 προσ-

160 τε πλεῖστα καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ λίθους πολυτελεῖς ἐκεῖσε. Ὡς
πλεῖστα καταίροντα, ναναγίῳ περιπεσόντα, βρόχια γέγονεν. Οἱ οὖν
πολῖται αἰσθόμενοι, ὡς | δυνατὰ ἦν, διεκώλυνον. Ὡς καὶ τὸν ἀρχιερέα 15
Σέργιον ὑποθέσθαι· δόκοις αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἐνέγκαντα κατα-
δεσμῆσαι, μὴ μεθίστασθαι τῆς βασιλευούσης. Λιμὸς μὲν τηνικαῖτα
165 ἐπεκράτει κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ γὰρ ἡ Αἴγυπτος αὐτοῖς ἐπεσίτιξε λοιπόν,
ὅδεν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν βασιλικῶν σιτηρεσίων ἐπελελοίπει. Ἐν τούτοις
καὶ θάνατος τοῖς ἐν τῇ πόλει ἐπενέμετο.

170 Υπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ τῶν Οὐννων κύριος εἰς τὸ Βυζάντιον 20
29^τ τινος εἰσῆλθε, καὶ βασιλέα δέχεσθαι αὐτὸν τε καὶ τὸν σὺν αὐτῷ ἥττησε,
170 καὶ διδόναι τὸν διὰ τοῦ θείου λοντροῦ φωτισμόν. Καὶ Θεόδωρος, δι τοῦ
βασιλέως ἀδελφός, ἐν τῇς ἀγίας κολυμβήθρᾳ ὑπεδέξατο, καὶ ἄρχοντες
175 Ρωμαίων τὸν Οὐννικονός ἀρχοντας, ὡσάντως καὶ αἱ | τούτων σύζυγοι 25
τὰς ἐκείνων γαμετάς. Οὕτω τε φωτισθέντες δώροις βασιλικοῖς ἐτιμήθησαν
καὶ ἀξιώματι. Πατρίκιον γὰρ τὸν κύριον αὐτῶν πεποίηκε, καὶ πρὸς
175 τὰ αὐτῶν ἀπέπεμπε.

Μετὰ τούτουν δι τῶν Ἀβάρων ἡγεμῶν περὶ εἰρήνης ὡς Ἡράκλειον 30
ἐπικηρυκεύεται. | Ὁ δὲ πέμπει Ἀθανάσιον, τὸν πατρίκιον, εἴτα μετ' αὐτὸν 213
αὐτὸν καὶ Κοσμᾶν, τὴν ἀξίαν κναίστορα, καὶ αὐτὸν σὺν δώροις πρὸς
αὐτὸν. | Ὁ δὲ τὰ πρὸς φιλίαν ὑποκρινόμενος ἐπειδεν αὐτοὺς, ὡς φίλος 5
180 εἴη τοῦ βασιλέως. Οὗτοι ἐκεῖθεν ἀναζεύξαντες τὰ τῆς εὐνοίας τοῦ
Ἀβάρου τῷ βασιλεῖ δῆλα ἐποίουν. Ὁ δὲ ἡσθεὶς βουλεύεται κατὰ τὴν
τῆς Θράκης Ἡράκλειαν | τὸν χαγάνον δέχεσθαι, καὶ τίνι τε θυμελικὴν 10
σκενὴν προεκπέμπει, ὡς καὶ ἵππικὸν ἀγῶνα ἐπὶ τῇ δοχῇ ἐκείνουν θεάσα-
σθαι, στολὴν τε αὐτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ εὐτρέπισεν. Αὖθις προσέπεμπει
185 Κοσμᾶν καὶ Ἀθανάσιον ἀπαγγελοῦντας χαγάνῳ τὴν τοῦ βασιλέως
ἔξοδον. Ὁ δὲ ἡσμένιζε, καὶ συντίθεται ἐν Ἡράκλειᾳ καταλαμβάνειν.
Τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὴν Σηλυμβρίαν γενομένου ἐφίσταται ὁ χαγάνος
29^τ τροισὶν ἡμέραις ὑστερον | σὺν πλήθει πολλῷ τῶν Ἀβάρων ἐν Ἡράκλειᾳ, 15
ῶν δὴ τοὺς πολλοὺς κατὰ τὰ ὑπεροχέμενα τοῦ μακροῦ τείχους χωρίᾳ
190 διασκεδάννυσι, κρύβθην ἐκεῖσε κατὰ τῶν ὅρῶν | χωροῦντας τὰ λάσια, 20
ῶς ἀν κατὰ νότον γενόμενοι τοῦ βασιλέως μέσον αὐτὸν τε καὶ τὸν
περὶ αὐτὸν ἀποληφόμενοι κειώσουντο. Οὓς δι βασιλεὺς αἰσθόμενος
τὴν στολὴν τὴν βασιλικὴν ἀπαμφίενται, | ἴματιον δὲ ἀλωτὸν περιδέμενος 25
καὶ τὸν στέφανον τὸν ἔαντοῦ τῇ ὠλέηῃ περιαφάμενος πρὸς Βυζάντιον
195 ἔφενγεν ἀνά κράτος, ἐντεῦθεν τε εἰσελθὼν μόλις διεσώζετο. Οἱ δὲ
βάροβαροι ἐπειδίνεντο, καὶ ἔξω πρὸ τῆς πόλεως πεδίον τὸ καλούμενον
“Ἐρδοῖμον” καταλαμβάνουσι, καὶ σκεδάννυνται ἄχρι τῆς καλούμένης B14
γεφύρας τοῦ Βαρβύσσου ποταμοῦ, πολλὰ Ῥωμαίων ἀναιροῦντες, καὶ
τὰ τῆδε χωρία πικρῶς κατεδήσουν, τίνι τε βασιλικὴν ἐσθῆτα καὶ τὰς | στο-
200 λὰς παραλαμβάνονται, ἔτι δὲ καὶ τὰ θυμελικὰ δργανα, πάντας τε τὸν
ταῦτα διακομίζοντας καὶ τῶν δημοτῶν τὸν συνόντας αὐτοῖς. Ὁ δὲ
30^τ ἀριθμὸς — φασί — τῶν ἀλόντων παρ’ αὐτοῖς αἰχμαλώτων, οὓς δὴ κατὰ
τὴν Ἀβάρων γῆν ἀπεκόμισαν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, εἰς διακοσίας

184 αὐτῷ] αὐτὸν L 187 Συλυμβρίαν L 190 χωροῦντες L
192 ἀποληφάμενοι L 193 ἀλλότον L 195 ἀνακοάτως L 197 σχε-
δάννυται L 199 κατεδήσουν L 202 ἀριθμός φασι L : φασι delendum, an
ώς anteponendum?

καὶ ἐβδομήκοντα χιλιάδας, ὡς τινες διαδράσαντες | ὀμολόγησαν, συνή- 10
205 νετο.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄγεται Ἡράκλειος | εἰς γυναικα Μαρτῖ- 15
ναν τὴν ἀνεψιάν, θυγατέρα Μαρίας ἀδελφῆς αὐτοῦ γνησίας, ἣν ἔσχεν
ἐκ Μαρτίνου τοῦ πρό Εὐτροπίου γεγονότος αὐτῆς γαμέτου, ἐξ ἣς καὶ
τίκτει δύο νιούς. Φάβιον, ὃν καὶ νοβελίσμιον ἐποίησεν — | οὗτος δὲ ἦν 20
210 βλαμμένος τὸν αὐχένα, ὡς μὴ δύνασθαι ἐπ’ οὐθετέρῳ αὐτὸν μέρει
περιστρέψειν — καὶ Θεοδόσιον, καὶ αὐτὸν ὅντα κωφόν. Διῆλεγχον
δὲ αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῇ ἀνεψιᾳ παρανομίαν ἐφ’ ἐπικοῦ ἀγῶνος καὶ οἱ τοῦ
πρασίνου χρώματος δημόται, καὶ κωλύειν τὴν συναφῆν ἐπειρῶντο
τὴν ἀθεσμον, οἱ δὲ τοῦ ἀντικειμένου χρώματος συνήργουν τε καὶ συνέ-
215 πραττον, [καὶ] | Σέργιος δέ, δ κατὰ τὸ Βυζάντιον μυσταγωγός, γράμ- 25
μασιν αὐτὸν ἐνονθέτει καὶ ἐλπάρει τὴν πρὸς τὸ γύναιον τοῦτο κοινω-
νίαν ἀπαρήσασθαι. Ὁ δὲ αὐτοῦ ἀπελογεῖτο, ὡς. «Ἐνδ μὲν ἔχει τὰ παρὰ
σοῦ λεγόμενα. Ὅ γάρ σοι χρέως ὡς ἀρχιερεῖ | καὶ φίλω, ἥδη ἀποδέδω- B15
κας. ἐφ’ ἡμῖν δὲ τὸ λοιπὸν κείσεται τὰ τῆς πράξεως.»

209 νοβελίσμιον L 210 βλαμμένος ? 211 ἔχοι L

Inde hoc apparatu apparatus de Boorii suppletur. Numeri revocant
ad paginas versusque editionis eius.

- p. 15 (fol. 30^r₁—31^r₁₁): 4 φόρων L || 6 στρατειᾶς L || 7 κατεδίον L ||
10 ὑπήγοντο L μέχρις ἐλθεῖν L || 12 λιμῷ L || 14 ἔτι τὲ καὶ ἀρχοντας
L || 15 καὶ παρατίθεται L || 16 Βόνον L || 21 τῶν ante Τούρκων addit
L || 23 ἐν τούτω L || 25 πολλῷ L || 28 ὡς εἰ L
- p. 16 (fol. 31^r₁₁—31^r₂₁): 2 καὶ ἄμα L || 5 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν L || 6 στολὴν
βασιλικὴν L || 7 δωρεῖται αὐτῷ L τοῖς — ἀρχονσι L || 9 τὰ αὐτῷ τῶν
ἀβάρω καὶ παρ’ εκείνω πείσεται L || 10 δ’ δὲ L καὶ post αὐτῷ ad-
dit L ἀπεργάζεται L || 13 αὕτῃ ταύτῃ L || 16 τρωθεὶς L || 19
γῆν post Περσικὴν addit L || 20 ὡς Χοσρώην L || 21 τούτον L ||
22 ἀστραπᾶς[ἀστρα] L || 23 καὶ ante ἀγγέλους addit L αὐτῷ, καὶ
L || 24 ἀπόταν L || 25 ὡς L || 26 τοίνυν] τε L
- p. 17 (fol. 31^r₂₁—32^r₇): 5 δὲ] γάρ L || 7 σκεψάμενος L ἐκτίθεται L ||
8 καίσαρ L || 9 μετὰ τούρκων φιλίαν ἐσπήσατο L || 11 στρατίαν L ||
15 ποοσεδρίας L || 17 ποὺν πρὸς πέρσας L || 18 αὐτοῖς om. L ||
22 ἐντρόπιον L || 23 βόνον L || 24 αὐτοὶ L || 25 πελάζοντιν L
ἐνεπίμπων L || 26 ἐκάτερος L || 27 βόσπορον L τὰς L ἀσιά-
τιδος L
- p. 18 (fol. 32^r₇—33^r₁₉): 1 οἱ βάρβαροι συνετίθοντο L || 2 τειχομάχα L || 6
δέ om. L σκλάβινα πλήθει L || 7 δεδώκασι L || 10 πλοῖμον ἀναφανέντος
L || 11 θορυβήσωσιν L || 13 γένονται L βόνω L || 15 καθοπλήσας
ποοσώρημησεν L || 16 ἀντιπέρας ἀκτὴν L || 20 εἰς μέσονς L || 22 σκλα-
βῖναι L || 23 ἄβαροι L || 24 πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀνεζεύγνυντον γῆν L ||
26 προσέφερεν L || 27 τεῖχος δὲ L
- p. 19 (fol. 33^r₁₉—34^r₄): 4 ὁαξάτην L || 5 γενναῖον ὅντα L || 7 πρὸς μόνον
L || 9 ἔξειται L || 10 χειλῶν L || 11 πάλιν post εἴτα addit L τὸ L ||
12 σφυρὸν L || 13 ἐπείν L || 14 ὁαξάτον L || 15 ἐπιδὲ L 18 ἀνα-
κοάτως L || 20 ἐπειδὴ ἐγνώκησαν L || 22 σειρόν corr. ex σείρον L ||
23 ἀνελεῖν — καταφρονήσαντα L || 24 ἐφ’ L || 25 τροφῆν μὲν οὐκ L

- p. 20 (fol. 34^r₄—34^v₁₂): 2 ὡς πείσεσθαι L || 4 ὑπ' αὐτοὺς L || 5 ἐφ' ἡσυχάζειν L || 9 ἔφασκε ομ. L || 10 ἐγενάμην L || 11 αὐτοῦ] ἔαντοῦ L || 12 μετῆλθεν αὐτῷ ἀξίαν τὴν δίκην L || 13 πολλῶν L || 16 δώσιν L εἴπερ] ἀπερ L κατάφορα γένοντο L || 17 ὡς L || 20 εἰσβάλλοντα L || 22 δστις L οὐ μετὰ πολὺ L δν L || 25 ἀπέστελλεν L ἐσήμαινε δὲ] καὶ ἐσήμαινεν L || 27 σημεῖν L οὕτω L || 28 δοῦλόν σον L
- p. 21 (fol. 34^v₁₂—35^r₂₄): 1 σέβης (= σέβεις) L ποιήσης (= ποιήσεις) L || 2 καὶ ομ. L || 3 ἐτίμησε L || 4 καὶ ante Καβόνης addit L || 5 ὁρμῆσδας L ἐτελεύτησεν L || 8 καὶ αὐτε παραγενέσθαι superscr. L δὲ] ὡς L ὡς οὐ δοῦλον L || 9 βεβαιωθεὶς L || 10 ἦκεν L ὑπισχνεῖτο L || 11 τῇ] τῆς L || 14 ἐζήτει L συνετήθοντο L || 19 νικήταν νιὸν σαρβάρου πατρικίου L || 20 αὐτοῦ L θεοδώσια L || 22 ὑνγατέραν L πενταπόλεως L || 24 ἦν ομ. L αὐτῆς] αὐτοῦ L || 29 κατεγγυῆσαι L
- p. 22 (fol. 35^r₂₄—36^r₃): 1 ἐπὲ διέγνωστο L ἀναρρέπετο L || 2 ἐκελευσεν L || 4 ἐλήφθησαν L || 5 πρός L || 6 αὐτοῦ κλήρον L || 7 ἐπέγνωσαν L || 11 ἀναγνὼν L || 12 εἰς L || 19 ὥπο L || 20 ἦγεν L || 21 ἐθριάμβενεν L || 22 πᾶσι L || 23 τῆς οὐσίας L || 24 βασιλικοῦ corr. ex βασιλεικοῦ L || 25 ταμείον L αὐτῇ] αὐτήν L
- p. 23 (fol. 36^r₃—36^v₁₉): 1 δὲ] τε L || 4 εὐθέως L || 6 ἐπεξείη L γενάμενος L || 7 αὐτῷ L || 8 μαρτίης L || 11 ὡς L || 12 τῶν L τῷ] τὸν L || 13 ἐπίκληη L τρίθυρον L κατὰ L || 15 ἀπέρραπτον L || 16 καὶ ὁ ἐντὸς ἀπειλειμένος (-λημμένος) ἄνθρωπος καὶ οὗτος ἀπομαραθεὶς L || 17 ἐπῆγον L || 19 ἐμπορεύεσθαι L || 20 λίτρας L || 21 τε ομ. L || 22 θεοδώρῳ L || 23 inter Σαρακηροῖς et οἱ δὲ in L inventiuntur haec: ὁ δὲ ὑπ' αὐτὸν στρατηγὸς τὰ κατὰ γνώμην τῷ βασιλεῖ οὐκ ἐπραττεν, ἐπεὶ νεώτερος αὐτῷ βουλευσάμενος ἦν, καὶ ἐπεὶ παρήγοντο πολεμεῖν ὡς ἀνελπίστονς περιέσεσθαι τῶν πολεμίων, καὶ συνεργὸν ὑπελάμβανον τὴν νίκην τῆς κατὰ τοῦ βασιλέως ἐπαναστάσεως. ἔτι τοίνυν ἐν τόπῳ καλονομένῳ Γαβιθὰ (=ῷ) συγκαταμίγνυσι Σαρακηροῖς. || 24 ἐπήγοντο L || 25 εἰσπίπτοντε γε L
- p. 24 (fol. 36^v₁₉—37^r₂): 4 χαγάνον L || 6 ἀνιανὸν τὸν μάγιστρον L || 8 καὶ δὴ οὕτως ἐγένετο L || 9 κονύβαρος L || 10 ἀργαρᾶ L οὐννογονυνδούρων L || 13 μεθ' εαντοῦ (!) L φυλάξει L || 14 ἔαντῶν] αὐτοῦ L γὰρ ομ. L || 20 πολὺν τε στρατὸν L || 25 βουλεύσουντο L || 26 κῦρος L || 28 ἐσήμανεν L τῷ βασιλεῖ L
- p. 25 (fol. 37^r₂—38^r₁₂): 1 μία L || 2 τῷ ομ. L. || 5 δὲ] γὰρ L || 6 τοῦ κύρου L || 9 τὰ οἰκεῖα L || 10 ιερείας L ἐδεδείη L || 11 θαλάσσης L || 13 τὸν νιὸν ἐν τῇ πόλει ἐξέπεμπε, καὶ οὗτοι L || 15 ἐξίσταν L ὠσατώς δὲ καὶ L || 16 ἐθέοντο L || 18 μαγίστρος L || 19 ἀδελφοῦ νιός ομ. L || 20 ἐμελλον L || 22 ποιγγιτον L || 23 τὴν ante Γανδομελέτηρ ομ. L || 24 τὸ ἐτερον L || 25 ταῦτα L || 28 τὸν ἐπαρχον τῆς πόλεως L
- p. 26 (fol. 38^r₁₂—38^v₁₉): 1 πόρθμον L || 2 κλόνοις L φύλασιν L || 6 Φιδαλίας ομ. L || 8 εἰσείη L || 10 ὕδικτίονα L || 11 καὶ ομ. L ἐπειδὴ δὲ πόρων προσέκειτο ἥράκλειος L || 14 οἰκειωμένον L || 15 τοῦ Βυζαντίου ομ. L ἦδη δὲ χρόνοις L || 16 κύρον L || 17 τὸ ante Βυζαντίου addit L μεγάλῃ ομ. L || 18 καταπολεμενον L || 20 ἐπεξείη

- L || 21 καθιστήκειν L ώς εἰ — καθινστεοίζοιτο. ομ. L || 24 ἀλλ' ἄλλοις ταῦτα ἐπαιτιάτο L || 25 αὐτὸν L ὑπέρ] περὶ L
 p. 27 (fol. 38^r₁₉—39^r₃) : 1 ἐν τούτοις L || 3 ἐπάρχω L || 5 δανῆδ δὲ καὶ μαστῖνον L || 6 αὐγονστίναν L || 8 ἐπετείνετο L || 9 ἡμελλεν L ἥτον L || 11 ἐπευπεν L || 13 ἔξαιτησεν L ἔνεκεν ante τοῦ addit L || 15 μαστῖναν hic et infra L || 21 τὸ ante σῶμα om. L || 22 αὐτῷ L ὑπηρετῶν om. L || 23 πύρρον L || 28 πρός ante αὐτούς addit L διελέγετο L
 p. 28 (fol. 39^r₃—40^r₂₀) : 3 ἐδίδον L || 4 πρότον καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἡλικίαν L || 11 προσαγγέλει L || 16 διωθομένην L || 18 οὕτω L || 23 ἀποβιῶνται L ἐδεδεήτη L || 24 ἐκ τούτω L || 26 ἀντιλαμβάνεσθαι L || 28 οὐαλέντιον ex οὐαλεντίον corr. L
 p. 29 (fol. 40^r₂₀—41^r₂) : 1 πέρτε om. L || 6 ἔτη L || 8 καὶ ante Ἡράκλειος addit L || 9 φύ] ώς L || 10 τὸν τοῦ L || 12 ἐξένεγκεν L λιτρῶν L || 13 προσφέρει L || 15 σέπτε L || 16 τὰ θέατρα τῶν ἡρακλείων στηλῶν L || 21 μεθ' ὅν L καλκηδόνα L || 25 πᾶσιν ὑγειᾶ L || 26 ἀπεδείνων L || 27 τῷ om. L
 p. 30 (fol. 41^r₃—41^r₁₈) : 5 ἐπιβούλευσοντα L || 6 εἰς πλεῖον ἀπαντας L || 8 διομυνθῶντα L || 10 δὲ ὑπενόστει L || 17 περιαθροίσας L || 19 τῷ ante βασιλεῖ addit L || 26 ἀχρυῶδες L || 30 καὶ ἄλλων om. L
 p. 31 (fol. 41^r₁₈—42^r₇) : 1 διαδύγγνοντι L || 3 κόντον L περίεσαν L || 6 ὠμοφόριον L || 7 ἀποτάσσωμαι L || 8 οὖν post ἐκεῖθεν addit L || 10 καλκηδόνα L || 15 θεοδόσιος ex θεοδόσιον corr. L || 17 τῆς περὶ οὐαλεντίον ἡ καλκηδόνα εἶχεν L || 18 ἀναγκαιωτέρως Ἡρ. L || 19 βλάπτα L αὐτὸν L || 21 ἐκκονθητόδων L || 24 δᾶδ L
 p. 32 (fol. 42^r₇—43^r₂₀) : 1 εἰκοστοεβδόμον L || 3 μεθ' ὅν L || 6 τούτων L || 7 αὐτῶν L || 8 χαλέψ L πρόσδοqmīzetai L || 10 τοῦτον L ἀντιπαρατάσσεται L || 14 διαπεραιωθεὶς L || 15 ἀρχομένου L || 18 ἡνυσεν L || 19 ἀποβάλλοντες L || 20 καὶ om. L καλεπῶς] δεινῶς L || 21 συλλέον L || 22 γενόμενοι — καταληφθέντες L || 25 ώς πεισόμενος L || 28 ἐπίκιλιν L
 p. 33 (fol. 43^r₂₀—44^r₆) : 1 τῇ om. L || 2 πρός τὰ σαρακηνῶν ἦθη γενόμενος L τε] γε L || 4 ἀνέτονς L || 9 πρεσβείων L || 10 ἥξαντος L || 12 οὕτω πῶς (!) ἐσχει L || 13 καὶ L || 14 ἀρχῆς] ἀρχοντας L || 15 κώφινα L || 16 καλουμένη] λεγομένη L κώτραγοι L || 18 κοβράτος L || 19 ὄνομα L φυλῶν L || 21 τῆς L || 26 νῦδος λεγόμενος βαῖανός L || 27 γῆ om. L || 28 κώτραγος L
 p. 34 (fol. 44^r₇—44^r₁₂) : 1 περαιωθεὶς L τοῦτον L || 2 ἵστον L πανωνία L τῆς νῦν ὑπὸ ἀβάροντας κειμένης L || 3 ἔθνει L || 4 ὁρθενησίων L || 6 ὄνομα L || 7 δάνιστων L || 8 ὅγγλον L || 10 τέ ἐστι L || 11 τὸ τελματώδεις L εἶναι τνγχάνων L || 12 τετειχισμένα L || 14 ὑπὸ L βερσιλίας λεγόμενον L || 15 ὀκημένων πλείστης ἀδείας L || 16 ἐπέτρεχον — ἐπέρασεν ut in editione L || 17 μεθ' ὅν L || 18 ὑπαγωγῆν L || 20 τὸν L || 21 ἔθνος om. L
 p. 35 (fol. 44^r₁₂—45^r₂₄) : 1 ἀμνούμενος L || 6 ἕαντονς L || 7 κατασχεθεὶς L || 8 μεσεμβρίαν L || 9 ἔνεκεν L || 11 ἐδέδοτο L || 12 συντόμως L || 13 ἔφενγον L || 15 περαιωθέντ(ων) δὲ τὸν ἵστον L || 16 βαρύνων L ὄδύσσον L || 19 τῶν ἐγγιζόντων πανωκημένων L || 20 Σκλαβηνῶν

- ἐθνῶν om. L || 21 πρὸς ὁμαλοῖς L || 25 σπένδεται L || 26 τῶν ante Ἀρωματῶν addit L
- p. 36 (fol. 45^r₂₄—46^r₁₂): 4 καὶ τὰ om. L || 10 ἀποτίθεται L || 12 ἴονσι-
νιανὸν L || 13 ἔξ καὶ δέκατον L || 15 διέστρεφε L || 16 γεναμένην L
|| 18 σκλαβίνων ἐθνῶν ὀρμῆσεν L || 19 σκλαβίνων γένει L || 21 ὄψι-
κίον L || 22 εἰς] ἔως L || 23 ἐξοπλήσας L || 24 νέβουλον L || 28
ἐκστρατεύσας L καὶ om. L
- p. 37 (fol. 46^r₁₂—46^r₂₂): 1 παρ' αυτῶν L διαστρέφειν L || 2 θεόν κατ' αυτῶν
τὸν αἴτιον L || 3 τῆς μάχης ἐρωμένον L || 5 ἔκελενεν L δὴ] ἥδη
L || 7 ὁμαλοῖς L || 9 τῶν ante Ἀρωματῶν addit L || 10 ἐθνοῖς]
πάθος L || 11 εἰς L καθίστει L ἀπεινῆς L || 12 στέφανος εὐνοῦχος
L || 13 καὶ πολλὰ L || 14 τόλμαν L || 15 μάστιγος αὐτῇ L ἐν
σχήματι om. L || 16 γραμματεῖς L || 19 γενηκὸν L || 20 οὐ om.
L τοῖς L || 22 περιφρανεστέρους L || 23 ἀπέκτενεν L || 24 ἡσανδρων
L || 26 ἐν τοῖς πολέμοις L || 27 ὑποφορύοντος L
- p. 38 (fol. 46^r₂₂—47^r₈): 1 στρατηγὸν τῆς Ἑλλάδος L || 3 ἄωροι L || 4 τῆς]
τῶν L || 6 ἐν φλόρον μονῆς L || 8 προμαντεσσασθαι L || 9 ζῶντος L ||
10 ως om. L || 11 κρατήσειν L || 12 ἐνισταμένης L || 14 σημαίνων
L || 15 πρατώρος L || 16 διαναγνὺς L || 17 ἐπέδισαν L || 19 σκεδαν-
νύμενοι L || 24 καλλήνικον L || 25 βίᾳ (=βιᾳ) L || 28 ἐπιγεναμένης L
- p. 39 (fol. 47^r₈—48^r₂₂): 1 διαδέχεται L δὲ post Λεόντιος addit L || 3 ὅτι-
ναν L || 6 θεόδοσιον L ὑπέμειναν L || 8 σκοινίων L || 10 παρὰ δέ-
δωκε L || 11 διέκειτο L || 12 καρχηδὼν L || 15 ἐξώπλησεν L ||
18 τοῖς L || 19 τὴν —ἀνεσώσατο om. L || 21 ἐνκαταλέξας L || 24
περιόντι L || 26 πάντα post πολίσματα addit L || 29 ως οὐδαμῶς —
ἀδετοῦσι om. L
- p. 40 (fol. 48^r₂₂—49^r₉): 1 ἀγήμαρον hic et infra L || 2 ὑπὸ κιβρομιατῶν
τῆς χώρας L || 4 ἐπ' ονομάσαντες L ἐν δὲ τὸ L || 5 τέσαρι L || 10
ὑπὸ L || 12 δὲ om. L || 13 χειρισάμενος L || 14 τὴν ὄντα τὴν αὐτοῦ
L || 17 οὐτως μετὰ ταῦτα L || 19 κρατήσειν L || 23 τὸ λεγόμεν δώρος
L || 24 τὸν τῶν L ἡγεμῶνα L χαγάνοις δὲ τούτοις L || 26 ἤξεν L ||
28 φαραγγῷ L || 29 σύνδιετοιβεν (om. αὐτῇ) L
- p. 41 (fol. 49^r₉—49^r₂₁): 2 εἰ] ἦ L || 3 ἥξας L || 6 ὑπὸ] ἐπὶ (!) L
φυλάσσειν L || 8 οἰκειωμένω L δὲ om. L || 10 αὐτοῖς] αὐτοὺς L
ως om. L || 14 ἀγχῶν L τε] δὲ L || 17 τοῦτον L χωρίον om. L || 18
τοῦ] L αὐτὴν L || 20 προσορμίσας L || 21 ἐτέρων L βαρασβακούριον
L || 22 σαλβίαν L || 24 ἵστρον L || 26 τηνικαῦτα om. L || 27
ἀπολήγασθαι L
- p. 42 (fol. 49^r₂₁—50^r₁₂): 3 ἐν πᾶσιν om. L ὑπῆκεν L || 4 ὑπ' αυτοῦ L || 5
τὰ τείχει (=τείχη) L || 12 γενάμενον L || 13 ἐπὶ (!) ξύλων L || 16
τούτων post ἀγῶνα addit L || 20 τῶν δὲ L || 24 ἔκελενεν L || 25
ἐξέπεμψεν L || 29 ἐγκλειστὸν γενάμενον L προσημήναται L || 30
κατάστασιν L
- p. 43 (fol. 50^r₁₂—51^r₂₇): 1 τοὺς μὲν L || 3 ἀπέκτενεν L || 4 σάκοις ἐμβάλ-
λων L || 5 συντελοῦντα L θηριώδῃ L || 6 ἀπὸ χαζαρῶν L 7 αὐτοῦ L ||
8 βασιλέα L || 12 πολεμίσων L αὐτοῖς L || 13 κομηδεὶ L || 14 πολλοῖς
αὐτοῦ L || 21 μάσαλμαν L σολιμὰν L || 22 τοίανα L πολιορκήσαντας L
|| 23 παραγενάμενοι L || 25 ἀνοίσαι L || 27 πρὸς τὴν μεσογίαν L || 28

τύανα L ἐκέλενεν L || 29 ὡς — ἐπαμνόμενος, ut in editione L τούτοις ἀστλοῖς L

p. 44 (fol. 51^r₂₇—52^r₁₃): 1 συλλαβόντες L || 2 θαρσαλαιώτεροι L προσεδρείας L τνάνων L || 3 τῶν om. L πρὸς μάχην] πρὸς βραχὺ L || 8 τοῦτονς L καὶ τινα L || 9 ἀπόδασμον L || 10 παραθαλάσσιον χ., ut in ed. L ἄντικον L || 11 ἀνήσχον τὸ ἰδρυμένον L || 14 ἔχων] ὅν L γεναμένης L || 15 αὐτῶν L || 16 ἐνβιβάσας παρ' αὐτοῦ L || 17 ὅχρι εἰς L εἰδότας L || 19 τὸν τε L || 20 στέφανον τὸν πατρίκιον L || 21 ἐπίκιλν L ἀσμικτον L || 22 προβαλλόμενος L || 23 ἀρχοντιῶν L || 25 ἀρχοντα χερσῶνος L ἐγκαταστῆσαι L || 26 βαρδάνην L καταλειπεῖν L

p. 45 (fol. 52^r₁₃—52^r₂₂): 3 τονδοῦνον hic et infra L || 4 λεγόμενον L || 6 ἀνέπεμψε L προτενόντων L || 10 λίθονς τὲ (!) τοῦτο πλείστους L || 13 σπουδαιώτερον L ἐπαγιστρ (!) L || 22 χαζάρονς L || 23 διαπρεσβεύεται L φυλακῆ L || 24 περιλειφθέντας — καὶ στρατῷ om. L

p. 46 (fol. 52^r₂₂—53^v₁₀): 2 παραγεναμένων L μόνονς L || 10 ἴουστινιανῶ L || 13 τὰ μὲν ἐν ἥλικια τέκνα τῶν μητρῶν κόλπων φερόμενα ἀνήλισκεν L || 15 δλως L || 16 μέγα (!) στόλον πάλιν L || 20 ἐπεισπεσόντων L || 25 ἀπηραίνοντο L ἀνενφήμουν L || 27 διεπρεσβεύετο L ὡς αὐτοὺς L ἀποσταλκέναι L || 28 περὶ L || 29 αὐτοῖς (super οἱ scriptum ov) L

p. 47 (fol. 53^v₁₀—54^r₂₅): 1 ἔκαστον νόμισμα L || 2 ὑπόπτενεν L || 7 δαματὸν L αὐτοὺς L || 10 παραθαλάσσιον L || 14 καταληφθέντα L || 15 Φιλιππικὸς L || 16 εἰσεῖν L ἥλιαν L || 20 ἀνοίσαντος L || 23 ἀπέστειλεν L || 24 ἐπίκιλν L || 30 ἥξας L

p. 48 (fol. 54^r₂₅—55^r₅): 1 ἔκγόνω L σὺν κινδυνεύοντα L || 2 τείχους πυλίδα L || 4 τῶν καλούμενων L || 5 βαρασβανόνιον L || 8 τὰ βασίλεια L || 9 δὲ L || 10 καθնέπεβαλεν L || 12 συλλήπτορας εὐρηκὼς L || 14 καὶ ἐτέρους ιερεῖς om. L || 16 τοὺς — ἐπεισπίπτει οἴκοιντας L || 18 ἀπαίροντας L || 19 αἰχμαλώτευσαν L σκενεῖ L || 20 προσκτισάμενοι L αὐτοῖς] αὐτῶν L || 21 πρόσγινομένης L || 22 πύλης καλούμενης L || 24 χωρέα L || 25 κατὰ πλεῖστα μέρει L || 27 μισθίαν corr. ex μίσθιαν L

p. 49 (fol. 55^r₅—55^r₂₇): 1 παραλαμβάνοντα L || 2 διμιλιτήριον L || 3 συμποτιάσας L || 6 ἐπίκιλν βούραμφος L || 7 ὄφικίον L πρὸς τὴν θράκην L || 9 τοῦ om. L ἐπίκιλν L || 10 μνακίον L || 14 /π/ποδρόμον L || 16 διάγοντα L || post διάγοντα scriptum est in L: Χριστῷ τελειώσαντι δόξα καὶ χάρις.

NIKEPHOROS „BREVIARIUM“-ÁNAK LONDONI KÉZIRATA.

(Hungarian summary. — Magyar kivonat.)

A. Burckhardt közölt beszámolót 1896-ban Nikephoros patriarcha történeti művének londoni kéziratáról, mely sajnálatos módon kikerülte de Boor figyelmét kritikai kiadása készítésénél. A British Museumnak ez az Add. 19390. jelzéssel ellátott IX. századbeli pergamentkódexe (l. a mellékelt fényképmásolatot) Nikephoros «Breviarium» néven ismert történeti művén kívül a szintén Nikephorostól származó Chronographiát (fol. 17^r—23^r), valamint Ioannes Damaskenos homiliát (fol. 1—16) tartalmazza.

A fol. 24^r—55^r-n olvasható «Breviarium»-mal kibővül az eddig egyetlen kéziratból álló direkt kézirati hagyomány: de Boor még csak a XI/XII. századbeli Vaticanus gr. 977-et ismerte. De ezen túl a londoni kódexnek az a különleges jelentősége van, hogy Nikephoros történeti művének a Vaticanustól erősen eltérő alakját hagyta ránk.

A «Breviarium» londoni (= L) és vatikáni kódexében (= c) fennmaradt szövegének viszonyára vonatkozólag részletes elemzéssel a következőket állapíthatjuk meg:

1. A londoni és vatikáni kézirat Nikephoros Breviariumának két kiadását tartotta fenn, de egyik sem a mű eredeti példánya, hanem csak másolat.

2. Az első kiadás, melyet a londoni kéziratból ismerünk, a 602—713 közötti historiáriai anyagot tartalmazza. Ezt az első kiadást maga Nikephoros írta különböző források alapján. Mégpedig a Herakleios trónrajutásáról és uralkodásának első éveiről szóló rész (de Boor 15₂ig) egy elveszett, ismeretlen, történeti tárgyú, jambikus trimeterekben írt költeményre megy vissza, melynek szerzője valószínűleg Georgios Pisides volt. Ezt bizonyítja az a körülmény, hogy a londoni kézirat szóbanforgó szakaszában néhány teljes, de még több esonka jambikus trimeter van elrejtve a sorok között (11—12. 1.). A 15₂ után következő rész olyan forrásanyagról származik, melyet a 672. évtől kezdve Theophanes is felhasznált.

3. A vatikáni kéziratban megőrzött második kiadás, mely az első kiadásnál túl a 769. évig tárgyalja az eseményeket, szintén Nikephorostól származik. Alapja a 713—769 közötti időszakra vonatkozólag új, Theophanes által is felhasznált forrásanyag, a 602—713 közötti időszakra

vonatkozólag pedig az első kiadás szövege, mégpedig a 15₂-ig terjedő része stiláris szempontból erősen átdolgozva, a 15₂ után következő része pedig nagyon kevés változtatással. Az átdolgozás különböző mértéke végső soron Nikephoros forrásainak kétféle: költői és prózai jellegréből ered.

Két autographont kell tehát feltételeznünk: A₁-et és A₂-t. A₂ függ A₁-től; az L A₁-nek, a c A₂-nek — valószínűleg nem is közvetlen — másolata. Az L és c azonos módon romlott helyei alapján fel kell tételeznünk, hogy az L kéziratcsoport valamelyik romlott példánya hatott a c kéziratcsaládra. E hatás közvetítője az az ismeretlen másolat lehettet, mely valószínűleg a c-t javító c²-nek volt mintapéldánya (l. a stemmát a 15. oldalon).

A londoni kéziratnak a de Boor-féle kiadás 15. l. 2. soráig terjedő teljes szövege ezuttal először jelenik meg nyomtatásban (16—21. l.); a további szövegrésznek csak a de Boor-féle kiadástól eltérő variánsait közli a szerző (21—25. l.).

TABLE OF CONTENTS — TARTALOMJEGYZÉK

Introduction	3
Text	16
Hungarian summary. — Magyar kivonat	26

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 705 /1952

MAGYAR-GÖRÖG TANULMÁNYOK — ΟΥΓΓΡΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

1. Görög költemény a várnai csatáról. Kiadta M o r a v c s i k Gy u l a. — Ἐλληνικὸν ποίημα περὶ τῆς μάχης τῆς Βάρνης. Ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἰουλίου M o r a v c s i k. 1935. (magyarul és újgörögül — οὐγγριστὶ καὶ νεοελληνιστὶ.)

2. Jeórgiosz Zavírasz budapesti könyvtárának katalógusa. Összeállította G r a f A n d r á s. — Κατάλογος τῆς ἐν Βουδαπέστη βιβλιοθήκης Γεωργίου Ζαβίρα, ανταχθεὶς ὑπὸ Ἀνδρέα G r a f. 1935. (magyarul és újgörögül — οὐγγριστὶ καὶ νεοελληνιστὶ.)

3. Ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Γεωργίου Ζαβίρα, ὑπὸ Ἀνδρέα H o r v á t h. — Zavírasz György élete és munkái. I r t a H o r v á t h E n d r e. 1937. (νεοελληνιστὶ μὲ οὐγγρικὴν περίληψιν — újgörögül magyar kivonattal.)

4. Die Aristotelische Politik und die Städtegründungen Alexanders des Grossen. — Wege des Verkehrs und der kulturellen Berührung mit dem Orient in der Antike. Zwei Studien zur antiken Geschichte, von E n d r e v. I v á n k a. 1938. (deutsch.)

5. Clemens Alexandrinus és a mysteriumok. I r t a S i m o n S á n d o r. — Clemens Alexandrinus und die Mysterien, von A l e x a n d e r S i m o n. 1938. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

6. J e a n S y k o u t r i s: Philologie et Vie. 1938. (en français.)

7. Magyarország és a magyarság a bizánci források tükrében. I r t a G y ó n i M á t y á s. — Ungarn und das Ungartum im Spiegel der byzantinischen Quellen, von M a t t h i a s G y ó n i. 1938. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)

8. A kecskeméti görögsgég története. I r t a H a j n ó c z y I v á n. — Ἰστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Kecskemét, ὑπὸ Ἰωάννου Hajnóczy. 1939 (magyarul újgörög kivonattal — οὐγγριστὶ μὲ νεοελληνικὴν περίληψιν.)

9. Les mots d'origine néo-grecque en roumain à l'Epoque des Phanariotes, par L a d i s l a s G á l d i. 1939. (en français.)

10. Tanulmányok a görög tragédia hellenisztikus műelméletéhez. I r t a S o l t é s z J á n o s. — Études sur la théorie d'art hellénistique de la tragédie grecque, par J e a n S o l t é s z. 1939. (magyarul francia kivonattal — en hongrois avec résumé français.)

11. A gazai iskola Thukydides-tanulmányai. I r t a B a l á z s J á n o s. — Gli studi tucididei della scuola di Gaza, di Giovanni Balázs. 1940. (magyarul és olaszul — in ungherese e in italiano.)

12. Magyar-görög bibliográfia. I r t a H o r v á t h E n d r e. — Οὐγγροελληνικὴ βιβλιογραφία, ὑπὸ Ἀνδρέα H o r v á t h. 1940. (magyarul és újgörögül — οὐγγριστὶ καὶ νεοελληνιστὶ.)

13. Translatio Latina Ioannis Damasceni (De orthodoxa fide l. III. c. 1—8.) saeculo XII. in Hungaria confecta. Scripsit et textum edidit R e m i g i u s L. S z i g e t i. 1940. (latine.)

14. Forrástanulmányok Herodotos Skythika-jához. I r t a H a r m a t t a J á n o s. — Quellenstudien zu den Skythika des Herodot, von J o h a n n e s H a r m a t t a. 1941. (magyarul és németül — ungarisch und deutsch.)

15. A művészeti tudatosság Kallimachos költészettel. I r t a D e v e c s e r i G á b o r. — La consapevolezza artistica nella poesia di Callimaco, di Gabriele De vecséri. 1941. (magyarul olasz kivonattal — in ungherese con riassunto italiano.)

16. Bizánci költmények Mánuel császár magyar hadjáratairól. Kiadta és bevezetéssel ellátta Rácz István. — *Βυζαντινὰ ποιήματα περὶ τῶν οὐγγρικῶν ἐκστρατειῶν τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, ἐκδιδόμενα μετ’ εἰσαγωγῆς ὑπὸ Στεφάνου Ράτσ. 1941.* (magyarul és újgörögül — οὐγγριστὶ καὶ νεοελληνιστὶ.)
17. Az istenek megjelenése Euripides drámáiban. Irtá Tihanyi Bánk. — De dei in fabulis Euripidis apparentibus. Scripsit Benedictus Tihanyi. 1941. (magyarul latin kivonattal — hungarice cum argomento latino.)
18. A hippokratesi népismérőt szempontjai. Irtá Rozsály Ferenc. — Die Gesichtspunkte der hippokratischen Ethnologie, von Franz Rozsály. 1942. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)
19. Görögök sírfeliratai magyar temetőkben. Kiadta és magyarázta Prosser Piroska. — *Ἐπιτύμβιοι ἔπιγραφαι Ἐλλήνων εἰς οὐγγρικὰ νεκροταφεῖα, ἐκδιδόμεναι μετ’ ἔξηγήσεων ὑπὸ Piroska Prosser. 1942.* (magyarul és újgörögül — οὐγγριστὶ καὶ νεοελληνιστὶ.)
20. Byzantinoturcica I. Die byzantinischen Quellen der Geschichte der Türkvölker, von Gyula Moravcsik. 1942. (deutsch.)
21. Byzantinoturcica II. Sprachreste der Türkvölker in den byzantinischen Quellen, von Gyula Moravcsik. 1943. (deutsch.)
22. A harcos szentek bizánci legendái. Irtá Sántha György. — Le leggende bizantine dei santi combattenti, di Giorgio Sántha. 1943. (magyarul olasz kivonattal — in ungherese con riassunto italiano.)
23. Kinnamos ethopoiája. Kiadta és magyarázta Bánhegyi György. — Cinnami ethopoeia. Edidit atque interpretatus est Georgius Bánhegyi, 1943. (magyarul latin kivonattal — hungarice cum argomento latino.)
24. A magyar nyelv görög feljegyzéses szórványemlékei. Irtá Gyón Máttyás. — Die Streudenkmäler der ungarischen Sprache in griechischen Texten, von Matthias Gyóni. 1943. (magyarul német kivonattal — ungarisch mit deutschem Auszug.)
25. Translatio Latina Sancti Maximi Confessoris (De caritate ad Elpidium I.—IV.) saeculo XII. in Hungaria confecta. Scripsit et textum edidit Andronicus B. Terebessy. 1944. (latine.)
26. Adalékok Kinnamos szövegtörténetéhez. Irtá Babos Ferenc. — Symbolae ad historiam textus Cinnami. Scripsit Franciscus Babos. 1944 (magyarul latin kivonattal — hungarice cum argomento latino.)
27. Ordo Portae. Description grecque de la Porte et de l'armée du sultan Mehmed II. éditée, traduite et commentée par Serif Bastav. — Ordo Portae. Görög leírás II. Mehmed szultán portájáról és hadseregéről. Kiadta, fordította és magyarázta Bástav Serif. 1947. (en français avec résumé hongrois — franciául magyar kivonattal.)
28. The London manuscript of Nikephoros' «Breviarium», edited with introduction by Louis Orosz. — Nikephoros «Breviarium»-ának londoni kézirata. Kiadta és bevezetéssel ellátta Orosz Lajos. 1948. (in English with Hungarian summary — angolul magyar kivonattal).

Bizományos :

M. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 18.

Ἐντολοδόχος :

„ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ“ διεθνὲς βιβλιοπωλεῖον
Αθῆναι, Πλατεῖα Συντάγματος.